

VÅRE ROVDYR

årgang 12

2 -98

issn 0801-4728

VÅRE ROVDYR

Tidsskriftet VÅRE ROVDYR er medlemsorgan for
FORENINGEN VÅRE ROVDYR, og utkommer fire ganger i året.

Redaktør: Rune Voie
Eitrheim 38 c
5750 Odda
Tlf. 53 64 29 37
(Fax etter avtale)

Ansvarlig utgiver/redaksjon:
Foreningens styre

Trykk: Odda Trykkeri
5750 Odda

Sats og Layout: Rune Voie

ISSN: 0801-4728

Ettertrykk av VÅRE ROVDYR er
tillatt og ønskelig,
såfremt kilde oppgis.
Ettertrykk av tegninger/
fotografier er ikke tillatt
uten tillatelse av
redaksjon eller
opphavsperson(er).

Annonsepriser:

1/1 side kr 1500,-
1/2 side kr 800,-
1/4 side kr 500,-

Forside: "Hønsenhauken - et offer for
det moderne skogbruket". Kobber-
etsning av Viggo Ree 1998 (se s. 74)

Foreningen Våre Rovdyr
Postboks 195, 2151 Årnes

Internettadresse: <http://lynx.uio.no/fvr>

Medlemskontingent	min. kr 100,-
Abonnement	min. kr 100,-
Juniormedlem (under 18 år)	kr 50,-
Bedriftsmedlemskap	min. kr 1000,-
Postgiro:	0806.4429494
Bankgiro:	1800.20.97644

FORENINGEN VÅRE ROVDYR
arbeider for å spre fakta om rov-
pattedyr og rovfugler, og for at disse
artene skal leve i livskraftige bestan-
der og forvaltes etter norsk lov og
internasjonale avtaler.

Leder

Morten Bilet.
c/o Osmo. Måltrostveien 33A
1430 Ås
priv. 64 94 31 14, arb. 22 90 20 00.
mob. 93 04 71 78

Sekretær

Yngve Kvebæk,
Høgås, Maridalen,
0890 Oslo
priv. 22 95 18 91, arb. 23 18 56 07
mob. 91 54 41 91

Kasserer

Stig Anderson,
Fjæreveien 211,
4890 Grimstad
priv. 37 04 33 80, arb. 37 05 71 95

Styremedlemmer

Trond Aspelund,
Ekebergdalen,
1912 Enebakk
priv. 64 92 62 43

Geir Sjøli,
Furusvingen 33,
2164 Skogbygda
priv. 63 90 85 35, arb. 63 91 10 00
mob. 90 77 41 34

Morten Ree,
7332 Løkken
priv. 72 49 63 91, arb. 72 49 65 87

Pressetalsmann:

Viggo Ree,
Pamperudbakken, 3530 Røyse
priv. 32 15 77 15 Fax 32 15 78 22

Vararepresentanter

Paul Granberg, Ellen Arnesen,
Gimlevn. 33, 2044 Frogner,
2480 Koppang priv. 63 82 07 20
priv. 62 46 02 64 arb. 22 10 21 10

Arne Flor
Bergstien 18
4800 Arendal
p 37 03 16 95
mobil 94 29 86 26

Tone Groeggen,
Pb. 393,
1432 Ås-NLH
priv. 64 94 48 25

Regionleder Nord-Norge

Hans Gundersen,
Vidrek,
8520 Ankenesstrand
priv. 76 95 96 55, arb. 76 92 34 00

Regionleder Sørlandet

Stig Anderson,
se over

Lokalkontakter:
se nest siste omslagsside

Regionleder Midt-Norge

Morten Ree.
se over

Bjørnulykke

En nylig tragisk hendelse med en bjørnedrept mann i Finland vil nok gi debatten om rovdyrenes farlighet ny næring. At en slik hendelse ville komme før eller senere var forsåvidt ikke uventet. Som vi tidligere har påpekt en rekke ganger kan rovdyr i spesielle situasjoner også være farlige for mennesker. I dette tilfelle var det ei binne med unge. Mannen var ekstremt uheldig å kom mellom binna og ungen. Binna er redd for ungen og forsvaret den som naturlig er. En tragisk hendelse for mannen og hans familie. Ulykker er alltid tragiske for den det rammer og de pårørende uansett hva slags ulykke det er og i likhet med dyr kommer også mennesker opp i farlige situasjoner - bilulykker, arbeidsulykker og andre uhell er årsaken til mangen død og sorg årlig.

Det gikk et meget informativt og flott program på NRK i mai i år om "Farlige dyr" som den eminente og Norges fremste natur- og dyrefotograf Arne Nævra hadde laget. Her var det mange interessante opplysninger om hva som er årsakene til skader på mennesker i forhold til dyr i Norge. I tillegg til husdyr er vepsen faktisk den som forårsaker årlige dødsfall på mennesker.

Som denne filmen også viste og forklarte, så gir dyr oss klare signaler om at nå er vi kommet for nær eller forstyrrer unødig. Vi kjenner mange tilfeller hvor ei elgku forsvaret for en hver pris avkommet sitt og da kan en elg være farlig. Og i tilfeller hvor en bjørn ligger på et bytte vil noen av de forsvare dette og da kan bjørnen også være farlig. Men i forkant av en aggressiv og angripende adferd gir de oss tegn og advarsler. Dette er noe vi mennesker bør og må respektere. For noen år siden var det en mediakjent bjørnebinne med to årunger i Finnmark som beitet nær hus på våren. Dette året var det sen vår og dårlig med mat i skogen. I tillegg gikk det to hannbjørner i nærområdet som kunne være en trussel for binnas unger under brunsttiden. Binna valget da å holde seg nær mennesker hvor mat og trygghet til ungene kanskje var viktigst. Mange mente da at dette var unormal adferd - men det er det ikke. En slik situasjon kunne ha vært farlig hvis mennesker hadde opptrådt uaktsomt. Derfor er det viktig for mennesker å prøve å forstå ville dyr og deres behov og adferd, slik at farlige situasjoner unngås. I denne siste finske hendelsen var det ekstremt uheldige omstendigheter som var årsaken til denne triste ulykken.

Avslutningsvis vil jeg si at ville dyrs farlighet er et svært lite problem i våre leveområder og for så vidt globalt sett også, og ulykker i alle former har alltid og vil alltid ramme menneskene - i et slikt perspektiv blir "problemet" ville dyrs farlighet overfor mennesker svært lite og ubetydelig.

Morten Bilet
23.06.98

ULVEBESTANDEN I SØRØST-NORGE:

KONKLUSJONER FRA REGISTRERINGER PÅ SPORSNØ VINTEREN 1997-98.

Rapport til fylkesmennene i Hedmark, Østfold og Oslo og Akershus

Bakgrunn

Vinteren 1996-97 var Hedmark, Oslo/Akershus og Østfold de eneste fylker med fast tilhold av ulv i Norge. I disse fylkene kunne ulv forventes å yngle sommeren 1997 (St meld nr 35, 1996-97, Om rovviltforvaltning og FMVA i Hedmark, rapport 8/97). Forvaltningen ønsket derfor en kartlegging av ulvens bestandsstatus i Sørøst-Norge påfølgende vinter. På oppdrag for fylkesmennene i de nevnte fylker gjennomførte Høgskolen i Hedmark, avdeling Evenstad, slike registreringer på sporsnø vinteren 1997-98. Oppdraget gjaldt i hovedsak å kartlegge stasjonære ulvers antall, utbredelse og arealbruk i de tre Østlandsfylkene.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) ga samme vinter fylkesmannen i Hedmark et koordinerende ansvar for bestandsregistrering av ulv i flere fylker på Østlandet. Etter ønske fra fylkesmannen i Hedmark har fylkesmannen hver måned fått tilsendt korte statusrapporter fra Høgskolens ulvregistreringer (5 rapporter i alt).

I henhold til avtalen av 5 desember 1997 mellom Høgskolen og fylkesmannen i Hedmark, gir denne rapporten et sammendrag av de viktigste resultater og konklusjoner fra vinterens registreringer av ulv i Sørøst-Norge. I tillegg gir rapporten opplysninger om vinterens totale svensk-norske ulvebestand. Ulvenes næringsvalg i vinterhalvåret er også belyst ved funn avdrepte byttedyr. En mer detaljert rapport fra vinterens sporinger av ulv er dessuten under utarbeidelse for trykking i Høgskolens rapportserie.

Metoder

Bestandsregistrering av ulv i Skandinavia er tradisjonelt gjennomført ved sporleting, sporing og kontroll av ulvemeldinger på snødekket mark. Sporsnø gir sikrere artsbestemmelse og gjør det mulig å skille antall individer. Radiotelemetri kan effektivisere slike registreringer og bidra til sikrere bestandstall. Det er imidlertid seks år siden sist en ulv kunne følges med radiosender i Skandinavia, så vinterens registreringer er basert på sporfunn og sporinger av ulv på snø.

Høgskolens primære oppdrag var som nevnt å registrere stasjonære ulver. For å få en oversikt over det totale antallet ulver i fylkene, samarbeidet Høgskolen med fylkesmennene som hadde ansvaret for registrering av streifdyr og utvandrerer fra yngleområdene. Høgskolen samarbeidet også med Hedmark Jeger- og Fiskerforbund, samt lokale grunneiere.

For å få oversikt over den totale bestanden av ulv i Skandinavia samarbeidet Høgskolen med Svenska Jägareförbundets registreringer og ulveforskere ved Grimsö forskningsstasjon.

Registrering av ulv som berørte norsk side av riksgrensen ble i hovedsak utført av Høgskolens personell i samarbeid med lokale jegere og grunneiere. Studenter i skogbruk- og utmarksfag ved Høgskolen var også en viktig ressurs i registreringene. Over 170 personer bidro med feltarbeid. Tilsammen ble ca. 900 km ulvespor fulgt innenfor områder med stasjonære dyr i perioden november-april 1997-98. En stor andel av feltarbeidet (ca. 85% av totalt ca. 500 dagsverk) ble gjennomført ved hjelp fra frivillige, uten lønn fra Høgskolens prosjekt. Reiseutgifter for anslagsvis en tredjedel av feltinnsatsen ble dekket av Høgskolens prosjektmidler.

Yngling av ulv i 1997

Tre stasjonære ulvepar med helt eller delvis tilhold på norsk side av riksgrensen produserte valpekull i 1997. Sporing på snø i november samme år avslørte det første sikre tilfellet der ulvevalper var født i Norge på ca. 45 år. Først ble ett og samme valpekull påvist på begge sider av kommunegrensen i Rendalen og Stor-Elvdal kommuner. Få dager seinere ble et annet kull med valper påvist i grenseområdet mellom Akershus og Hedmark fylker sør for Glomma. Lengre sør var et tredje kull født øst for Halden, trolig på svensk side av riksgrensen.

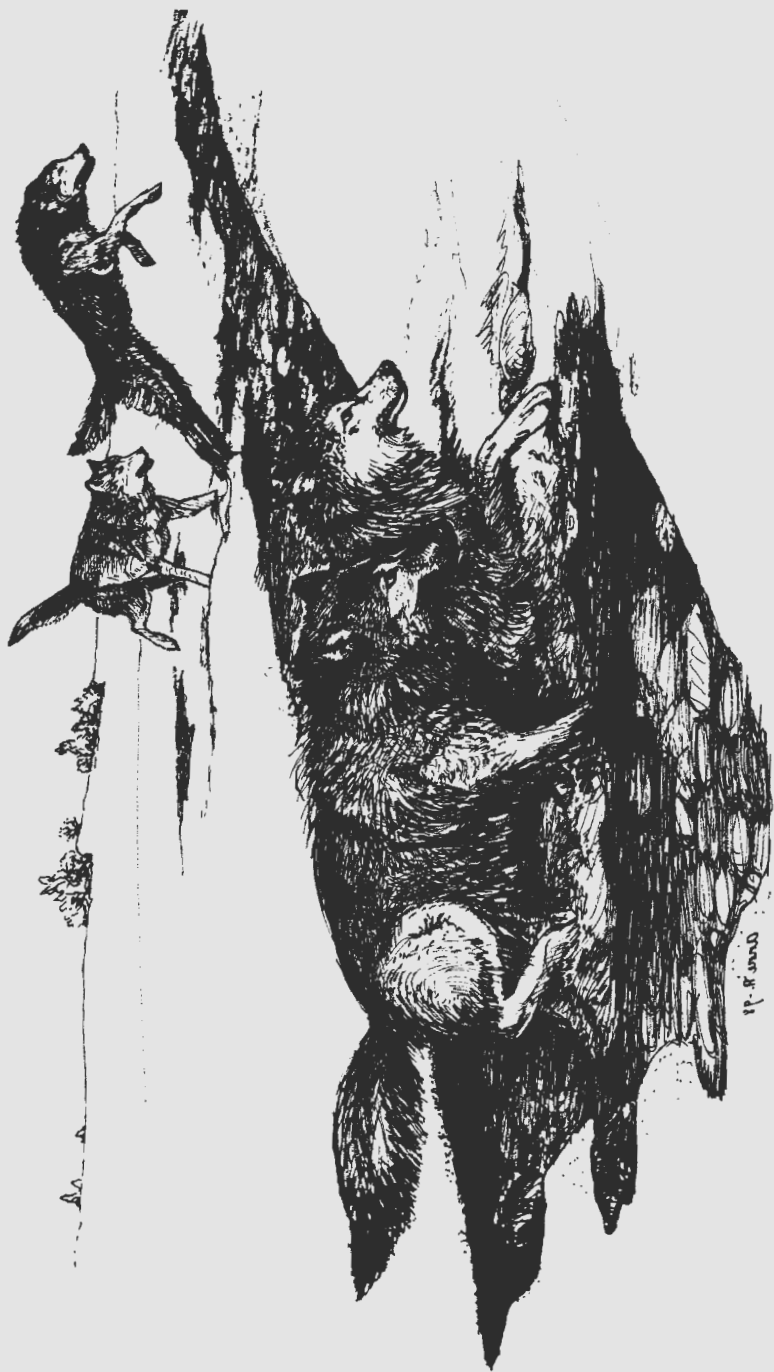
Utbredelse, revirgrenser og arealbruk for stasjonære ulvepar

Lite snø og begrenset lokal organisering av ulvregistreringene lengst sør i Sverige gjorde det vanskelig å kartlegge arealbruk og revirgrenser for det særligste ulveparet med valper. På norsk side av riksgrensen hadde medlemmer av flokken tilhold i østlige deler av Halden og Aremark kommuner i Østfold (figur 1).

Revirgrensene til de to ulveparene som fødte valper henholdsvis øst for Oslo og nord for Koppang ble kartlagt særlig nøye (figur 1 og 2). Ulveflokken øst for Oslo hadde et revir som dekket deler av åtte norske og svenske kommuner: Eidskog, Kongsvinger, Sør-Odal, Nes, Aurskog-Høland, Rømskog, Årjäng og Eda kommuner i fylkene Hedmark, Oslo/Akershus og Østfold og Värmlands län. Flokkens vinterrevir omfattet et areal på ca. 1300 km². Yttergrensene til reviret strakk seg fra Skarnes-Kongsvingertraktene i nord og ned til fire km fra hovedveien mellom Oslo og Stockholm i sør (figur 1).

Ulveparet med valper i Stor-Elvdal og Rendalen kommuner hadde tilhold sør for Jutulhogget og nord for Koppang. Høgskolens registreringer påviste aldri det revirhevdende paret vest for Glomma, men en valp fra kullet krysset trolig elva inn og ut av reviret av og til på ettervinteren. I Øvre Rendal hadde flokken tilhold på begge sider av dalføret (figur 2).

Under registreringene ble det påvist et nytt stasjonært ulvepar i det gamle yngleområdet på Finnskogen (figur 1). Vinteren 1996/97 ble det kun påvist enslig ulv på Finnskogen (Fylkesmannen i Hedmark, miljøvernavdelingen, rapport 8/97). Revirgrensene til det nye paret er ikke endelig kartlagt, men som tidligere par i området syntes ulvene i vesentlig grad å ha tilhold på svensk side av riksgrensen. Det meste av parets aktivitet var imidlertid konsentrert noe lengre nord enn hva som har vært vanlig for tidligere par. På norsk side er

således det nye paret kun påvist i Åsnes kommune, og ikke i Grue der tidligere par også har hatt tilhold.

I desember 1997 ble et ulvepar påvist i sørøstre deler av Trysil kommune, dvs i grenseområdet mellom Hedmark fylke, Värmlands län og Dalarnas län (figur 1). Mye tyder på at dette var et eget, nyetablert par som dermed var forskjellig fra paret på Finnskogen. Blant annet kan ulik løpetid tyde på to forskjellige par (blod i tispens urin i henholdsvis desember og mars). Sporobservasjonen av et par i Trysil er imidlertid begrenset til det ene nevnte tilfellet, og det er høyst uklart om dette eventuelle ulveparet fortsatt eksisterer. I så fall er det forventet å ha tilhold primært på svensk side av riksgrensen.

Andre stasjonære ulver

I tillegg til paret hadde en enslig, revirmarkerende ulv også tilhold på Finnskogen. Denne ble flere ganger gjennom vinteren påvist sør for paret i østre deler av Grue kommune og tilgrensende områder av Sverige. I deler av vinteren hadde dessuten en enslig ulv tilhold i området mellom Glomma og Rondane i Stor-Elvdal kommune. Hvor stasjonær denne ulven var er noe uklart.

Antall ulver i Sørøst-Norge

I fylkene Hedmark, Oslo/Akershus og Østfold ble det i månedene november-februar kun påvist ulv i nevnte områder med stasjonære dyr. Omfattende, uavhengige ulveregistreringer i regi av Hedmark Jeger- og Fiskerforbund og fylkesmennene påviste ingen nye ulver som var ukjent for Høgskolens registreringer.

Valper fra fjorårets kull forlater generelt i særlig grad oppvekstområdene og legger ut på vandring i mars-april. Som derfor forventet ble enslige ulver på vandring påvist i en rekke nye kommuner i disse månedene. Dessuten ble to ulver sist i mars ved ett tilfelle påvist da de krysset riksgrensen noen få kilometer inn i Norge i tamreinområder lengst nordøst i Hedmark.

Førjulsvinteren 1997 ble det påvist fem ulver i hvert av de tre yngleområdene som berørte norske arealer (dvs. foreldrepar med tre valper), det nye ulveparet på Finnskogen, to enslige dyr i Hedmark og det mulige separate paret i Trysil. Således hadde totalt 19-21 ulver helt eller delvis tilhold i Sørøst-Norge førjulsvinteren 1997. Av disse hadde 12-16 dyr tidvis tilhold i Hedmark fylke.

Etter nyttår 1998 ble det aldri funnet mer enn fire ulver i de to ynglerevirene nord for Koppang og øst for Oslo, mens flokken i grenseområdet øst for Halden fortsatt bestod av 5 dyr. Ulveparet på Finnskogen var fortsatt inntakt, mens noe ulvepar kunne ikke påvises i Trysil. To enslige ulver syntes fortsatt å ha delvis tilhold i Hedmark, og to ulver i følge ble såvidt påvist i Femundsmarka. Således hadde minst 19 ulver helt eller delvis tilhold i Sørøst-Norge etter nyttår 1998. Av disse hadde 13-14 dyr tidvis tilhold i Hedmark fylke.

Byttedyr

I alt 31 byttedyr ble bekreftet drept av ulv på sporsnø i Sørøst-Norge vinteren 1997-98. Disse var fordelt på ni arter, med antall byttedyr i parentes: Elg (17), rådyr (4), hjort (2), sau (1), hund (3), rev (1), hare (1), smågnager (1) og spissmus (1). Klauvvilt utgjorde hovedfoden med elg som viktigste byttedyr. Aldersfordelingen blant de 17 drepte elgene var en eldre ku, fire fjordyr (1 ½ år) og 12 kalver.

Svensk-norsk ulvebestand vinteren 1997-98

Vinteren 1997-98 ble det ved felles svensk-norske registreringer påvist 50-72 ulver totalt i de to landene. Antallet tilsvarer en årlig bestandsøkning på ca. 30 prosent siden 1996, det vil si en bestandsvekst for ulv i Skandinavia som tidligere er beskrevet for årene 1991-96 (Fylkesmannen i Hedmark, miljøvernavdelingen, rapport 8/97). Den skandinaviske ulvebestanden bestod denne vinteren av seks familiegrupper og minst tre stasjonære par der yngling kunne forventes.

I tillegg til ulvene i Sørøst-Norge, ble det i vinter også påvist to ulver i Nord-Norge. De krysset blant annet fylkesgrensen fra Finnmark til Troms. Totalt ble det påvist 21-25 ulver i Norge vinteren 1997-98. De fleste av dem hadde bare tidvis tilhold innenfor landets grenser.

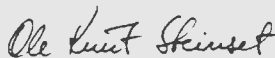
Forventede valpekull i 1998

Ved utgangen av parringstiden våren 1998, hadde revirhevdende ulvepar fortsatt tilhold innenfor samtlige tre yngleområder som berørte norske arealer i 1997 (figur 1). Det nyetablerte paret på Finnskogen var også inntakt. Det er derfor ikke usannsynlig at minst fire ulvepar med helt eller delvis tilhold på norsk side av riksgrensen kan føde valper i 1998. På svensk side er situasjonen noe mer uklar, men ytterligere ca. fem valpekull kan være født.

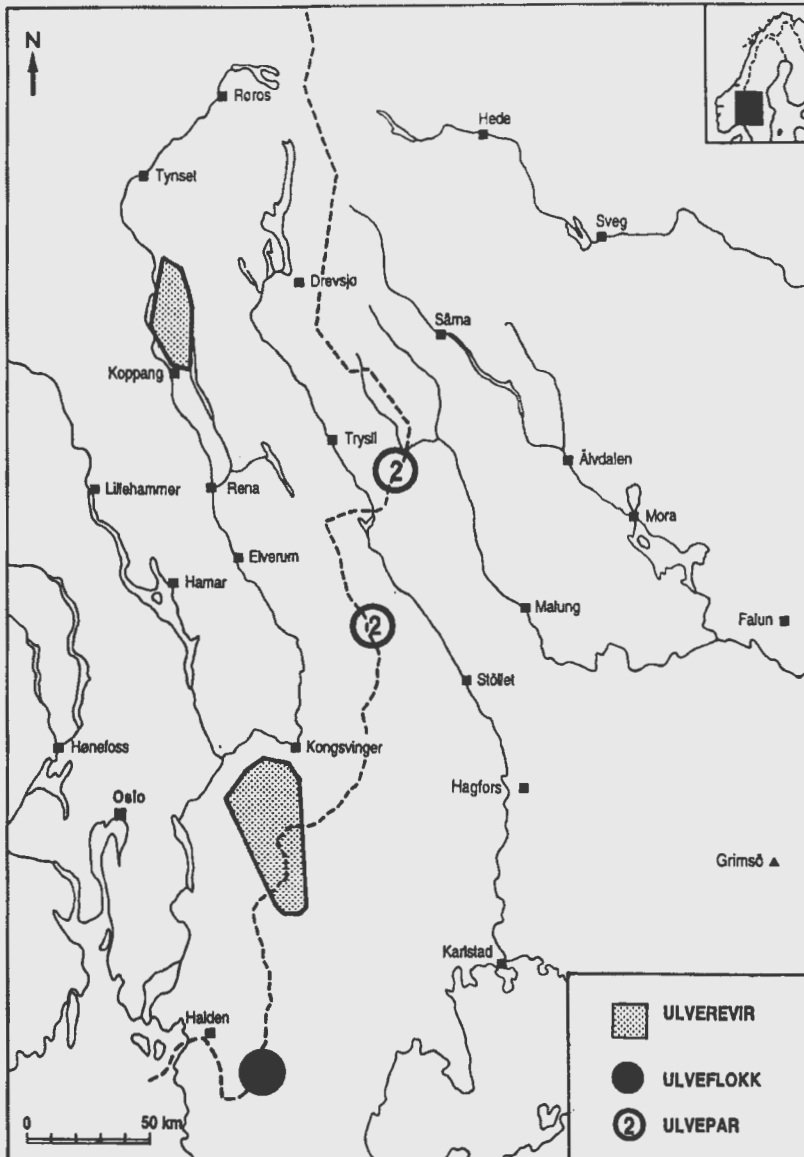
Petter Wabakken
(prosjektansvarlig)

og

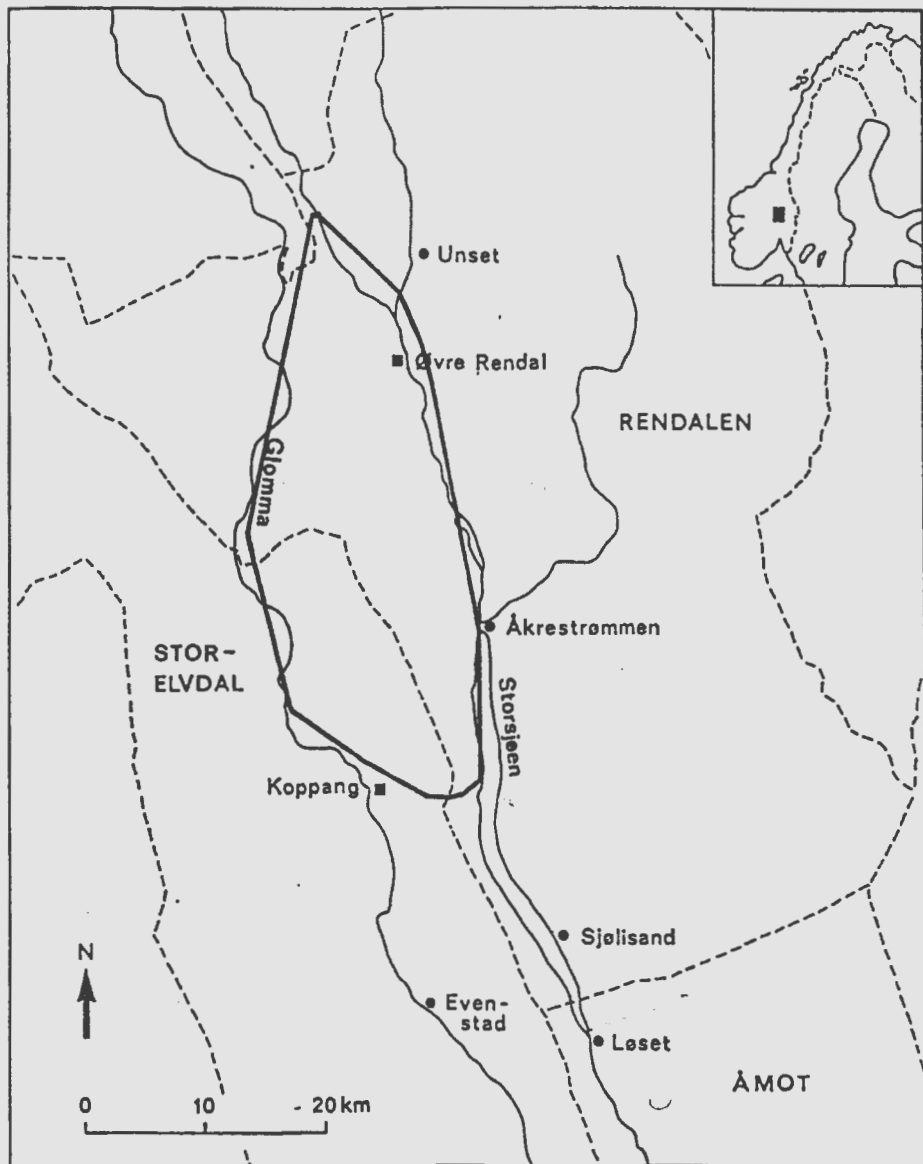

Ole Knut Steinset

Høgskolen i Hedmark
Evenstad, 2 juni 1997

Figur 1. Vinterrevir kartlagt for reproduserende ulvepar med valper (grått), ulvepar med valper uten kartlagte revirgrenser (svart sirkel) og nyetablerte par (åpen sirkel) i Sørøst-Norge vinteren 1997-98. Det er usikkert om et ulvepar fortsatt har tilhold i sørøstre deler av Trysil (se tekst).

Figur 2. Yttergrenser for reviret til et reproduserende ulvepar i Stor-Elvdal og Rendalen kommuner, kartlagt ved sporing av ulv vinteren 1997-98 (se tekst).

Kan vi stole på journalistene?

Noen kommentarer til rovdyrreportasjer sommeren 1998

Av **Viggo Ree**

Sommeren 1998 har medieoppmerksomheten mot rovdyr og konflikten mellom rovdyr og sau nådd nye høyder. Sau som blir drept av rovdyr har åpenbart en nærmest grenseløs interesse for mange journalister - enda det ikke lenger kan være noen nyhet at dagens driftsform fører til tap av saueliv. Som tidligere år er svært lite oppmerksomhet rettet mot sauetapene som ikke har noe med rovdyr å gjøre. Disse døde sauene - også med lidelser og smerte involvert - representerer det store flertall av totaltapet. Ved å følge ulike deler av journalistenes prestasjoner sitter man etter årets beitesesong igjen med inntrykk av at det har vært drevet organiserte hetskampanjer mot våre truete rovdyrarter og rovviltforvaltningen i flere presseorganer.

Tidligere år har vi gang på gang sett at rovdyrreportasjer har fått ensidige vinklinger, og journalisters evner til å vurdere meldinger og saksforhold på en kritisk måte har vært mangelfull i en rekke oppslag. Tips og uttalelser til pressen blir servert uten spørsmålstegn og reservasjoner, og i mange saker kan man få inntrykk av at faktorer som troverdighet og sannsynlighetsfaktorer er lagt helt til side. Ofte mangler kommentarer fra fagfolk helt. Enkelte ganger vil faktisk oppfatningen snarere gå i retning av at man står overfor intervjuobjekter som er livsløgnere eller påvirket av rusmidler enn å tenke på personer som pålitelige informanter. Nå har ikke undertegnede foretatt en grundig studie av sommerens rovdyrreportasjer. Det er først når man sammen-

stiller tilgjengelig materiale på en vitenskapelig måte at man kan trekke sikre konklusjoner, men det generelle inntrykket går klart i en retning.

I denne artikkelen skal jeg gå nærmere inn på tre rovdyrsaker som har fått til dels store presseoppslag i sommer (se faksimiler). En gjennomgang av disse tre historiene viser at det fortsatt er høyst nødvendig å stille spørsmålstegn ved journalisters arbeidsmetoder. Å rette søkelyset mot pressefolks prestasjoner i tilknytning til oppsøkende journalistikk - eller mangel på sådant - kan være viktig i mange tilsvarende saker. I denne sammenheng kan det være interessant å merke seg ulike reportasjer i en høstutgave av fagbladet *Journalisten*, som utgis av Norsk Journalistlag. Temaet her er journalister og juks, og i nr. 12 - 14. august 1998 er hovedoppslaget på førstesiden: "- Også norske journalister JUKSER". Under overskriften "Har skjedd her i landet" lyder ingressen: "Norske medier er ikke forskånet for journalister som bløffer. Det mener nyhetsredaktør i Dagbladet, Esten O. Sæther". Selv om det er forskjell på juks og ukritiske reportasjer er det viktig for leserne å være klar over de ulike former for resultater av manglende oppsøkende journalistikk.

Ulvefamilie i hage i Koppangs tettbebyggelse

Den første av de tre reportasjene dreier seg om ulv. Under overskriftene "Seks ulver på trappa" og "Så ulvefamilie fra soverommet" kunne *Østlendingen* den 6.8.1998 bringe en helt fantastisk historie til sine lesere. Reportasjen, som på ingen måte var preget av den velkjente rovdyrhetsen, kunne bringe nyheten om en dame bosatt i et boligfelt i Koppang som i nærmere 45 minutter hadde besøk av en hel ulvefamilie ved husveggen. Selv om observatøren - i følge avisen - ikke trodde sine egne øyne, var vedkommende allikevel 100 % sikker på at det var ulv!

Dersom *Østlendingen* hadde tatt seg bryet med å slå opp i adekvat litteratur, eller vist et snev av oppsøkende journalistikk ved i hvertfall å ta kontakt med én fagkyndig person, ville kanskje presentasjonen fått en noe annen vinkling. Da kunne leserne f.eks. ha blitt gjort oppmerksomme på at ulvunger i Sør-Skandinavia har sluttet å die og lever av fast føde om lag en måned tidligere, og at valper i begynnelsen av august ihvertfall er på størrelse med elghunder. Den størrelse på ulvevalpene som observatøren beskriver passer på nesten nyfødte unger når de i mai ligger blinde og hjelpeløse inne i hiet! Selv om ulv kan bevege seg i eller nær bebyggelse vil en forflytning og et lengre opphold av en hel familie inn i tettbebyggelsen i Koppang være så utrolig at selv de mest fantasifulle og ukritiske mennesker burde stille et par spørsmålstegn. Avisen burde dessuten gjort seg visse refleksjoner over at ingen andre i boligfeltet hadde sett dyrefamilien den lange tiden den oppholdt og beveget seg inne blant husene.

Med mange års erfaring i å behandle observasjoner av både sjeldne og alminnelige dyr, bl.a. i komitésammenheng for

Norsk Ornitologisk Forening, kan jeg berette om de utroligste saker som er blitt innrapportert for vurdering og registrering. Alle observatører er så godt som 100 % sikre på at deres identifikasjon av art er korrekt. Det ligger ikke noe negativt i det. Snarere tvert i mot, for det er viktig og positivt at alle meldinger kommer inn. Det viser seg imidlertid svært ofte at det folk hevder å ha sett dreier seg om noe helt annet. Slike saker dreier seg derfor også i stor grad om psykologi og folks evner til å forestille seg ulike aspekter knyttet til det de faktisk ser. Et eksempel fra 1973 illustrerer hva man kan oppleve i en slik sammenheng. En mann ringte Zoologisk Museum i Oslo en sensommerdag og fortalte at han hadde funnet en ringmerket død rugde i hovedstadens Østmarka. Dette var i og for seg en grei melding. Siden det blir ringmerket svært få individer av denne arten i Norge hvert år tillot jeg meg allikevel å antyde for innringeren at det kanskje kunne være en bekkasin. Vedkommende ble da ganske irritert, og skjelte meg ut over telefonen. Han hadde vært jeger i over 50 år, og hadde skutt så mange rugder og bekkasiner at en slik valp som meg skulle la være å stille kritiske spørsmål ved hans kunnskaper og erfaringer som feltmann. Dette var for såvidt klar tale, men siden han hadde tatt vare på den døde fuglen ville dette gi muligheter for sikker artsbestemmelse på et senere tidspunkt. Fuglen ble hentet senere samme dag, og det viste seg da at det mannen hadde funnet var en av Nils Gullestads ringmerkete hettemåkeunger fra Østensjøvannet i Oslo.

Østlendingen

Nr. 179 - 98. Årgang - TORS DAG 6. AUGUST 1998 - Nr. 10.106

Seks ulver på trappa

teller Gerd Haugli (61) fra Koppang

Det var litt av en opplevelse for meg å møte sju av de syv ulvene flere ganger og klype meg i armen for å tro det. Men mandag kveld sto faktisk jo velvoksne ulver og fire valper tre meter fra soveromsvinduet mitt for

SE SIDE 4

4

TORS DAG 6. AUGUST 1998

SÅ ULVEFAMILIE FRA SOVEROMMET

– Ulvetipa stelte med de fire valpene og den store, velvoksne hannen lå noen meter unna og voktet over familien sin, forteller Gerd Haugli (61) fra Koppang. Hun er ikke det minste i tvil om at det var ulv hun beskuet fra soveromsvinduet i nærmere 45 minutter mandag kveld.

AV
LARS ESPEN RATH VESTAD

– Men jammen er det skremmende når ulven er så nærstående at den kommer til et boligfelt i Koppang sentrum, forteller Haugli og viser oss hvordan ulvefamilien beveget seg bak husveggen hennes i Konglevien, anslått 100 meter fra Koppang sentrum. Selv ble hun ikke skremt, hun var for fascinert til det. Men hun var svært bekymret for unga i nabolaget.

– Det regnet kraftig og de fire små valpene, som ikke var større enn 30–35 centimeter, krøp under vedpallen til mannen min Arve for å søke ly. Da la mora seg ned, og valpene pattet en lang stund. Jeg klåp meg flere ganger i armen og gaed meg kraftig i øynene. For dette var nesten for godt til å være sant, forteller Gerd Haugli.

Men det var nok ikke innbilning. I nærmere 45 minutter sto Gerd i vindsposten på soverommet med blikket festet på ulvene i en tidlig kveldstund mandag kveld. Og at det var ulver, er ikke den dyrevante kvinnen det minste i tvil om.

Litt av en opplevelse

– Jeg sto og beskuet dem, torde ikke røre meg i det hele tatt. Jeg måtte bli sikker på hva jeg så. Jeg er godt vant med dyr og ser svært godt. Førgen, utseendet, den spisse snuta og ørene gjør meg 100 % sikker i min sakk, forteller Gerd og legger til at tre av valpene var mørke-

Gerd (61)
trodde ikke
sine egne øyne

re i pelsen enn foreldrene.

Gerd mener det er årekkull, for valpene var så små.

– De var så søte, så det er vanskelig å forestille seg at det var noen farlige rovdyr som lekte seg rett utenfor husveggen. Det var en utrolig naturopplevelse jeg aldri vil glemme, selv om det nesten virker for godt til å være sant.

Hunden urolig

Sammen med hunden Senta (4) viser Gerd oss hvor valpene krøp under vedpallen. Senta er urolig og flyr for det meste og snuser.

– Han har ikke vært seg selv siden besøket, forteller Gerd. Vi har hatt elg i hagen før, uten at hunden har reagert. Men nå er han svært urolig og oppfører seg merkelig, spesielt når han er ute. Ennå vil han ikke rose seg, forteller Gerd.

Gerds mann, Arve, var desverre ikke hjemme da Gerd beskuet ulvefamilien.

– Jeg ble så betatt av ulvene at jeg ikke engang tenkte på å lete etter kameraet hans. Det angår jeg selvfølgelig veldig på nå.

– For tenk å ha bilde av en hel ulvefamilie i hagen. Du skulle sett da de forlot hagen, med mora først, de fire valpene etter og faren til slutt. Det ville jo vært helt utrolig å hatt et slikt bilde, avslutter Gerd Haugli.

FIKK MELK: Mora lå her og lot de fire små ulvalpene puste, forteller Gerd, som ikke er det minste i tvil om at det var seks ulver hun så i hagen nylig.

Historien om ulvefamilien på trappa i boligfeltet på Koppang havnet senere i andre norske aviser, og beretningen ble

spredt videre som et faktum - uten reservasjoner eller kommentarer fra faglig hold. Hva blir det neste?

Den bjørneskadete polakken

Den andre reportasjen gjaldt en polakk som angivelig var skadet av bjørn i Sverige. Saken ble slått opp i *Østlendingen* 11.8.1998 under overskriften "Bjørn skamferte polsk bærplukker". Undertegnede fikk kort tid etter tak i oppslaget i den svenske avisen *Dala-Demokraten* fra 8.8. (inkludert førstesideomtale), som var utgangspunktet for den bloddryppende beretningen i Senterparti-avisen i Hedmark. Som leserne selv kan se ved å lese faksimilene går det fram at *Østlendingen* i tillegg hadde klart å kjønnsbestemme rovdyret til

DALA-DEMOKRATEN

LÖRDAG 8 AUGUSTI 1998

11

Bjørn rev polsk bärplockare

SÄLEN

Alla möten med en björn sluta inte lika lyckligt som i visan om Mors lilla Olle.

Det fick en polsk bärplockare erfara på onsdagskvällen.

I sin jakt på blåbär i trakterna kring Granfjällstöten i Sälenfjällen blev han attackerad samt riven och biten av en björn.

Kerstin Arnesson, som kör taxi i Sälen, fick på onsdagskvällen ett larm att hämta en skadad person i Granfjällstöten.

– Enligt de knäpphändig uppgifter vi fick var det en utländsk bärplockare som hade blivit biten av en björn, säger Kerstin Arnesson.

Resa på tio mil

Det är gott om utländska bärplockare som har sina läger i Granfjällstöten. När Kerstin Arnesson kom fanns där en man ett par stora sår i huvudet.

– Det var omöjligt att göra sig förstörd. Ingen kunde någonting annat än polska. Det var bara att åka till sjukstugan i

Malung, berättar Kerstin.

Det är en resa på tio mil och Kerstin uppfattade inte att mannen var svårt skadad.

– Det enda jag kunde se var de stora skrapåsarna i huvudet och han var hela tiden lugn men tyvärr kunde vi inte prata med varandra. Han kunde inte ens ett ord på engelska, säger Kerstin.

Någon uppgift på hur allvarligt skadad den polske bärplockare var har inte gått att få.

Det är dålig tillgång på blåbär i Västerdalarna. Däremot finns det enligt uppgift gott

om björnar i gränstrakterna till Norge i norra Dalarna.

En staty som berättar historien om Mors lilla Olle finns också sedan några år tillbaka i Sörsjön.

Ryktet säger också att det finns varg i området.

Vem vet, kanske tyckte björnen att det var han eller hon som hade första tjuv till de eftertraktade blå bären.

Den polsk bärplockare blev inte rik på blåbär men en erfarenhet rikare är han utan tvekan.

ROLF JOHANSSON

BJÖRN SKAMFERTE POLSK BÄRPLUKKER

Alle møter med en bjørn ender ikke alltid like lykkelig som Prøysens vise om lillebror på blåbærtur. For denne

AV
LARS ESPEN RATH VESTAD

I sin jakt på blåbær i trakten omkring Granfjellstøten, rett innenfor svenskengrensa i Dalarna, ble den polske bærplukkeren både klor og bitt av en velvoksen hannbjørn.

Redaksjonssjef Åke Halsteinsson i avisen Dalademokraten i Falun forteller at det var taxijåfer Kerstin Arnesson i Sälen som onsdag kveld fikk alarmbeskjeden om å hente en skadet person i grensetjellområdet.

– Den eneste med ången vi fikk, var en kort besvarelse om at en utländsk bærplukker var blitt bitt av en bjørn, sier Arnesson til den svenske avisen.

10 mils syketur

Det er mange utenlandske bærplukkere spesielt polakker, men også en del nordmenn, som har sine bærplasser i og omkring Granfjellstøten. Da Arnesson kom fram etter å ha kjørt 10 mil, fant hun en mann i vegkanten med store sår i hodet.

– Det var umulig å forstå hva mannen sa. Han kunne ikke noe annet

gangen var det garantert ikke å ku som bet, klorie og skamferte den polske bærplukkeren ved Granfjellstøten.

enn polsk. Det var ikke annet å gjøre enn å skykke ham til sykehuset i Malung, sier Arnesson.

Dermed var det å legge ut på 10 nye mil. Kerstin forteller at hun ikke betrakter mannen som svært alvorlig skadet.

– Det eneste jeg kunne se, var de store skrapåsene i hodet. Han var hele tiden bevisst og ro. Men noen kommunikasjon var umulig å føre på annet enn tegn- og språk. Mannen kunne jo ikke et ord engelsk. Langt mindre svensk, forteller Kerstin. Men at han var bitt og revet i hodet av bjørn, var det ingen tvil om.

Blåbær i grensetraktene

Noen bekreftelse på hvor skadet den polske bærplukkeren var, har vært umulig å skaffe. Men det bekreftes at det nå er dårlig tilgang på blåbær i Vestre Dalarna. Demot finnes det mye bær i grensetraktene mot Norge i nordre Dalarna.

– Men se opp for bjørn, oppfordrer Åke Halsteinsson i Dalademokraten, og legger til følgende:

– Om den polske bærplukkeren ikke ble rik på blåbær, ble han i alle fall en erfaring rikere.

Siden jeg nå hadde to helt ulike historier om den polske bærplukkeren å forholde meg til, ringte jeg den 18.8. til både den svenske journalisten og redaksjonen i *Dala-Demokraten*. Den eneste kilden til episoden var den kvinnelig taxisjåføren som hadde kjørt den skamferte polakken til sykestuen i Malung. Journalisten, som var freelancer, innrømmet at han ikke hadde førstehåndsopplysninger om bjørneangrepet. Beretningene om innbruddet og hytteeieren hadde også han hørt om. Hytteeieren hadde gått i dekning, for han ville ikke si et ord til noen. Freelanceren hadde imidlertid ikke funnet grunn til å bringe noen av disse forklaringene fram i lyset fordi det kun var andrehåndsopplysninger i saken! På sykestuen i Malung var det på grunn av taushetsplikten heller ikke mulig å få noen nærmere opplysninger, i følge journalisten. I redaksjonen kjente man også til at det kunne være en annen forklaring på polakkens skjebne, men det var for mange usikkerhetsfaktorer knyttet til hendelsene for å følge opp med dementi eller ny reportasje.

Hva kunne så den kvinnelige taxisjåføren berette til meg om saken? Senere samme dag fikk jeg også tak i henne pr. telefon. Dagen etter hadde jeg nok en samtale med drosjeføreren. Hun kunne gi meg svært interessante opplysninger - informasjon som også enhver journalist med letthet kunne erverve seg. Den eneste personen som hadde vært i kontakt med pressen i sakens anledning hadde supplerende detaljer som kunne vært presentert dersom man hadde valgt en mer kritisk og objektiv framstilling. Taxisjåføren kunne fortelle at meldingen hun fikk kom fra alarmsentralen i Stockholm den 5.8., og den gikk ut på at en polakk var skadet av bjørn og skulle hentes ved Stöten. Her satt den skadete polakken i

en vegkant, og han ble deretter kjørt rett til sykestuen i Malung - en strekning på hele 100 kilometer. Deretter fraktet hun polakken tilbake til Stöten. Den kvinnelige drosjesjåføren hadde imidlertid stusset på skadens omfang, som hun beskrev som et par "skrapssår" i hodet. Vi snakket lenge om hele episoden, og diskuterte ulike forklaringer. "- Bjørn er det inte" var imidlertid det bastante utsagnet til taxisjåføren, som også påpekte at polakken ikke en gang blødde fra de to sårene. Hun syntes videre at det var svært så underlig å kjøre en person hele 200 kilometer bare for å få en plasterlapp i hodet - en drosjetur som kostet den nette sum av rundt 2.800,- kroner!

Siden ingen oppfølger så ut til å komme på trykk i *Dala-Demokraten* tok jeg senere kontakt med Naturvårdsverket i Stockholm. Her ba jeg på vegne av Foreningen Våre Rovdyr svenske viltforvaltningsmyndigheter sørge for at en politiundersøkelse ble gjennomført for å frambringe korrekte opplysninger i saken. Dette skjedde kort tid etter, og den 24.8. ble det skrevet en rapport av politiinspektør Göran Tenn i Malung-politiet - som sorterer under Dalarna Polismyndighet. En kopi av denne rapporten fikk jeg oversendt fra Naturvårdsverket pr. telefaks to dager senere. Etterforskningen klarte ikke å frambringe opplysninger om hytteeieren. Kanskje var dette et blindspor? I følge politi-rapporten ble Falks larmtjänst i Västerås den 5.8. kl. 19.30 kontaktet av det franske forsikringsselskapet Elvia, hvor polakkene hadde tegnet forsikring. Alarmsentralen rekvirerte en taxi fra Sälen for å ordne med syketransport til Malung for en skadet polsk statsborger. Taxisjåføren hadde overfor politiet beskrevet skrubbsårene på issen på størrelse med en femkrone. Ellers hadde han ingen synlige skader. Den skadete

kunne selv ikke gjøre seg forstått på ennet språk enn polsk. men en medfølgende kamerat hadde på dårlig engelsk forklart at hans venn hadde blitt skremt av en bjørn og slått seg i et fall da han hadde løpt unna. Samme forklaring hadde blitt gitt på sykestuen i Malung. med tillegg av at han hadde slått hodet mot en stein. Noe tegn på at han skulle ha blitt angrepet av bjørn var det ikke - noe han heller ikke hadde påstått. På grunn av språkproblemene var det vanskelig å oppfatte om den skadete hadde ment at bjørnen jaget ham eller om han bare hadde sett bjørnen, blitt redd og sprunget unna. Rapporten avsluttes med følgende setning: "I vilket fall, kan vi nog med säkerhet utgå från att det inte är björnen som skadat honom, som det påståtts i pressen".

Undertegnede var klar over at flere personer både på svensk og norsk side arbeidet for å få fram riktige opplysninger om polakken. Et konkret resultat i denne forbindelse fikk jeg senere den 26.8., da jeg mottok nok en telefaks fra Naturvårdsverket som viste at en privatperson i Lima allerede den 14.8. hadde sendt en beskjed om episoden til Rovviltgruppen i Dalarnas län. Her kom det fram ytterligere detaljopplysninger av interesse, bl.a. at det i telefaksen til Falks redningstjeneste i Stockholm sto at mannen var revet av bjørn eller ulv. Videre viste det seg at taushetsplikten på sykestuen i Malung ikke var fullt så problematisk som det journalisten kunne berette om! Legen som hadde tatt hånd om bærplukkeren hadde fortalt at polakken hadde sprunget i fra noe. ramlet og slått opp et lite sår i hodet. Legen uttrykte i følge notatet til rovviltgruppen "att det ej är något sår efter björn eller varg. det är ett litet skrubbsår inget att tala om".

Den 26.8. sendte jeg en telefaks til redaksjonen i *Dala-Demokraten* der jeg på

vegne av Foreningen Våre Rovdyr ba om en oppfølgende reportasje i avisen med de nye opplysningene. Kopier av de to dokumentene jeg hadde fått tilsendt fra Naturvårdsverket ble medfakset. For å være sikker på at saken ble fulgt opp ringte jeg redaksjonen mens telefaksen ble sendt. Der var man tydeligvis blitt svært så lei hele saken, og spesielt oppringninger av nordmenn - noe bannskapen og irritasjonen i språket klart fortalte. For å sjekke at saken virkelig ble fulgt opp tok jeg nok en telefonisk kontakt med redaksjonen dagen etter. Da hadde ingen sett min telefaks fra dagen i forveien, så det var bare å sende den enda en gang! Den 28.8. var den avsluttende og oppklarende reportasjen omsider på plass under overskriften "Bara en rädd polack". Men den var forfattet av en annen journalist!

En oppklaring hadde høyst sannsyelig funnet sted uten undertegnedes engasjement i saken. Det er imidlertid ikke sikkert at resultatet hadde blitt helt det samme uten direkte anmodninger til svenske myndigheter og avisredaktører. Denne affæren viser at det går an for utenforstående personer å få fram objektive og viktige opplysninger når manglende oppsøkende journalistikk er et faktum. Det hører med til historien at *Østlendingen* ble tipset om at undertegnede hadde detaljerte opplysninger om polakkens skjebne. Derfra hørte jeg ingenting. men en oppfølgende reportasje sto på trykk i Hedmark-avisen den 3.9. Helt til slutt kan man bare spekulere på hvem det var som diktet opp påstanden om "en velvoksen hannbjørn".

Bara en rädd polack

SÄLEN

För tre veckor sedan blev en polack bärplockare vid Granfjällstöten i Sälen - enligt egna knaggliga uppgifter - anfallen av en björn. En polisutredning har visat att så var det inte alls.

Den polske mannen fick syn på en björn i bärskogen, blev rädd, tog till flykten, föll och slog huvudet i en sten. Förmodligen blev björnen lika rädd och försvann lika fort åt andra hållet.

Språkförbistring

Polacken kopplade in sitt försäkringsbolag och det kom en taxi från orten som körde honom ner till vårdcentralen i

Malung. Språkförbistringar gjorde den här historien allvarligare än den var.

Läkare i Malung konstaterade ett mindre skrapår i skallen på polacken. Det var en lindrig skada och nattsöterskans plåstrade om honom. Polisen i Malung har gjort en grundlig undersökning.

Fritas från ansvar

Man kommer fram till att det var som inledningen här ovan berättar. Norska rovdjursvänner har fått nys om historien. De vill själva få att björnen fritas från allt ansvar.

Anders Björvall på Naturvårdsverket har varit inblandad liksom Rovdjursgruppen i Dalarnas län. Enligt vissa uppgifter skulle den polske mannen ha er-pappats under ett inbrottsför-sök.

En målsägare skulle ha gett honom skadan i huvudet. Men det finns ingenting som talar för den teorin i polissinspektör Göran Tennus utredning. Allt som blir kvar är en rädd polack.

CURT NILSSON

Redd polack og en uskyldig björn

Historien om björnen som angrep en mann, en polack, like innenfor grensen i Sverige, har fått et annet innhold i løpet av de tre ukene som er gått etter at angrepet skulle ha skjedd.

AV SIGBJØRN KRISTIANSEN

Det var avisen Dalademokraten som brakte den bloddryppende meldingen om en polsk bærplucker som ved Granfjällstöten i Sälen ble angrepet av en björn.

Efter forskningen som politiet har foretatt viser at angrepet ikke har skjedd. Riktignok hadde polacken fått øye på en björn. Mannen ble skremt av dette synet og satte av sted. Under flukten stupte mannen og slo hodet mot en sten, mens bjørnen som på sin side var minst like redd som mannen satte iv gang i motsatt retning.

Polacken ble kjørt til førstehjelpsbehandling i Malung, og språkfor-

viklinger kom til å gjøre historien verre enn den i virkeligheten er.

Det ble plaster i polakkens skalle samtidig som politiet iverksatte en grundig undersøkelse, ifølge Dalademokraten.

Bjørnen er for lenge utenfor enhver mistanke om angrep på polacken ettersom Rovviltgruppen i Dalarnas län har kommet fram til at historiens førsteutgave ikke har rot i virkelighetens verden. Derimot skal polacken ha blitt påført en skade fra en hyltacer. Men polissinspektør Göran Tennus går ikke god for den teorien heller, og som ifølge avisen

sier at det eneste som er igjen av historien er en redd polack og en dose språkforviklinger.

“Bitt av ulv”

Under denne overskriften kunne *Indre Akershus Blad* den 28.8.1998 berette en dramatisk historie om en mann i Søndre Høland som ved 23-tiden den 26.8. ble angrepet av ulv i det han skulle gå over plenen til utdoen. Den skadete personen var ikke uventet helt sikker på at hans artsbestemmelse var korrekt. På bildene i lokalavisen vises høyrearmen fram med skadene. Det første som slår en er den beskjedne bittskaden som er oppstått etter angrep av et stort rovdyr som dreper voksen elg. Kunne det tenkes at det var et annet dyr som hadde angrepet 51-åringen i høstmørket? Det er velkjent at det ferdes ulv i denne delen av Norge, men vi bor også i et land der det er flere hundre tusen hunder. En viss promille av disse streifer til enhver tid ute i norsk natur - både i utmark og innmark. Videre vet vi at det er om lag 5.000 hundebittskader i Norge hvert år som er av en så alvorlig karakter at lege må oppsøkes. I

tillegg må man huske på at det er mange hunder og hunderaser som er svært lik ulv, og selv observasjoner i dagslys og fagfolks granskning av gode fotografier kan by på store problemer med tanke på sikker arts-tilhørighet. Rent statistisk holder jeg det derfor for langt mer sannsynlig at det var en løshund og ikke en ulv som bet Hemnesmannen i armen. Mange med meg synes naturligvis det er beklagelig at en kar er blitt bitt av et dyr i armen. Når det er nevnt må man allikevel tillate seg å stille spørsmålet: Er det virkelig så enkelt å få pressen til å svelge en nær sagt hvilken som helt beretning og stadfestelse bare det er store rovdyr er inne bildet? Fra lokalmiljøet i Indre Akershus har for øvrig Foreningen Våre Rovdyr snappet opp at det går rykter som støtter opp om en annen forklaring enn ulv. Men det aktet ikke journalisten å skrive noe om. For det er bare rykter!

Bitt av ulv

Arne Dahl (51) skulle ut i et nødvendig ærend utenfor eneboligen i Dalsroen i Søndre Høland, da ulven bykset fram og bet han i overarmen. Livredd og forfjamsset klarte Hemnes-karen å

spørke til ulven, som la på sprang nedover gressplenen. – Noen tror sikkert at dette er oppspinn, men jeg er sikker i min sak. Det var ulv, sier 51-åringen.

Side 5

Angrepet av ulv

Hemnes: Arne Dahl er sikker. Det var en ulv som angrep og bet han utenfor enebølgen i Dalsroa onsdag kveld.

– Jeg sparket til ulven og løp for livet, sier Hemneskaren som slapp unna med fire blødende bittmerker.

Av Anders Soth Knutsen
(63 85 48 25)

Arne Dahl er fortsatt spent etter onsdagens skrekkelige hendelse. Firs tydelige merker i overarmen viser at Hemneskaren har vært i nærkamp med et dyr med skarpe tenner.

– Jeg er helt sikker på at det var ulv. Den var stor, mager og grå. Det er ikke mulig at jeg har tatt feil, mener Arne Dahl.

Det var ved 23.00-tida at Arne skulle ta sin vanlige kveidvakt på utøden ved den koselige eiendommen i Dalsroa. Tre meter fra trappa hørte han noe komme mot seg. Sekunder senere satt ulvens tenner i armen på 51-åringen.

– Jeg ble helt forfjamsa. Armen min ble drutt ned, men da jeg tok fart, med venstrebeinet og sparket ulven med full kraft i magen, slapp den taket, forteller Hemneskaren.

– Etter det harde sparket rygget den et par meter. Så knurret den noen sekunder før den lå på sprang nedover gressplassen.

Med blødende arm løp Arne inn i huset der hans mor lå og sov.

– Jeg trodde han var blitt angrepet av folk. Han skrek så høyt at nesten hele huset ristet, forteller Karen Dahl. Hun bor i den avskjedlagte enebølgen sammen med sin sønn.

– Etter at jeg hadde fått tilbakke puten ringte vi lensmannen. Uheldigvis var det Sørum som hadde vakt, men de rådet meg til å oppsøke lege, forteller Arne.

På legvakta fikk Arne bekjært om å holde armen i ro. Til slutt hell slapp han å ta noen stivkrampesprøyte.

– Jeg tok stivkrampesprøyte for noen år siden. Derfor slapp

jeg denne gang. Selv om jeg har fryktelig vondt i armen regner jeg med at det vil gå over i løpet av noen dager, sier han.

Forelselig er det ikke noe annet en bittmerke på Arnes arm som kan bekrefte at det var ulv som gikk til angrep på 51-åringen. Alle møste spor er vasket ut etter de siste dagers kraftige regnskyl.

– I ettertid kan man si at vi skulle gått ut med lommelykt og lysstikket spor, men hvem hadde tatt det bare en time etter å ha blitt angrepet. Dagen etter saunafarte jeg hele området, men fant dessverre ingenting. Det finnes sikkert mange som ikke tror på meg, men det spiller ingen rolle. Jeg er sikker på at det var ulv.

Har sett ulv tidligere

Uansett er ikke dette første gang at ulven har vært på besøk hos Arne og Karen Dahl. Også en gang tidligere i år har folk observert ved eiendommen. Naboer som Indre har vært i kontakt med kan også fortelle om et rådyr som ble drept av ulv for to uker siden i Dalsroa. Samtidig er det verdt å nevne at Arne og Kren aldri har sett løshunder på eiendommen tidligere.

– Jeg aner ikke hvorfor ulven kom tilbake til oss. Men jeg har en teori om at den er på jakt etter katta. Den var iallfall ute og luftet seg onsdag kveld. Dette dreier seg uanselig om et streifdyr, tror han.

Nå håper Arne Dahl at myndighetene fester sin lit til historien og sørger for at rovdyret blir tatt av dage.

– Vi kan bare prise oss lykkelige over at det ikke var en unge som ble angrepet. Da hadde det gått galt. Heldigvis holdt jeg hodet kaldt og sparket ulven. Jeg tar ikke tenke på hva som hadde blitt resultat dersom jeg hadde blitt paralyisert.

Arne og moren Karen Dahl innrømmer at onsdagens hendelse har satt en kraftig støkk i dem. Begge tror det tar lang tid før de igjen går ut av huset etter at mørket har senket seg.

– Jeg får prøve å komme meg på do tidligere. Så lenge den ulven er i live våger jeg meg aldri ut etter at det er blitt mørkt, avslutter Arne Dahl.

Arne Dahl opplevde sitt livs mareritt da den store ulven løftet hodet og hugde han i armen. – Jeg irvoldte ikke mine egne øyne. Nå er jeg bare glad for at jeg kom fra det uten nevneverdige skader. Egentlig spiller det liten rolle om folk tror på historien eller ikke. Jeg vet hva som skjedde, bedyrer Arne Dahl. (Begge foto: Svein Samuelsen.)

I tilfellet fra Søndre Høland kontaktet imidlertid journalisten fagfolk for å få deres kommentarer til saken. Selv om det her kommer fram klare reservasjoner, er det de fete manifesterende krigstypene som sitter igjen i folks bevissthet. Var det allikevel

den mengde av tvil og usikkerhet ved beretningen som førte til at episoden kun fikk en beskjeden baksideplass i *Verdens Gang* tre dager senere? Dette er for øvrig en side som ofte benyttes til å presentere komiske innslag! Positivt ved denne presentasjonen var

Ekspertene:

- Meget uvanlig

Bjørkelangen: Ulveekspertene rundt om i landet kan hverken bevisse eller motbevise Arne Dahls historie av ulv. Men skulle angrepet være tilfelle er det første gang i nyere tid at gråbein har gått til angrep på mennesker i Norden.

Av Anders Sooth Knutsen
(63 85 48 25)

- Det er umulig for meg å si om mannen er angrepet av ulv eller hund. Merkenes på armen viser tydelig at mannen er bitt, men det er umulig å si hva slags dyr det kan dreie seg om, sier rovdyrkontakt i Årskog-Høland, Ole Kristian Sauge, etter å ha gransket bildene av armen til Arne Dahl.

- Det som er sikkert er at vi har fått flere ulvemeldinger og observasjoner i det aktuelle området det siste året. Men sporforhold har

gjort det umulig å si noe sikkert. Likevel tror jeg på det Arne Dahl forteller. Er han bitt av ulv er dette en svært alvorlig sak, mener Ole Kristian Sauge.

- Viser dette at ulven er farlig?

- Det er det umulig å svare på. Alle dyr kan bestemte seg for å gå til angrep og dermed bli farlige. Likevel er det svært sjelden at ulven angriper. Den er som oftest veldig sky. Derfor ser jeg ingen grunn til å advare folk, sier Sauge.

- Vil aldri få svar

Viltforvalter hos Fylkesmannen i Akershus, Jan Willberg, er langt på vei enig med Ole Kristian Sauge.

- Vi vil antagelig aldri få svar på om dette var hund eller ulv. Vi må bare konstatere at mannen er bitt av et stort dyr. Var det en ulv, som angrep 51-åringen er dette en historisk sak. I nyere tid har ikke ulven gått til angrep

på mennesker i Norden eller Nord-Amerika, sier han.

- Vil dette få noen betydning for den framtidige forvaltningen av ulvestammen på Østlandet?

- Det kan ikke vi svare på. Det er Direktoratet for naturforvaltning som eventuelt tilater jakt på ulv. Det er imidlertid vi som må informere direktoratet. Nå må vi sette oss ned å samle alle fakta fra saken. Deretter kan vi sende den over til Direktoratet i Trondheim, sier Willberg.

Landets fremste ekspert på ulv, Petter Wabakken, ønsker ikke å kommentere saken overfor Indre Akershus Blad.

- Først må jeg sette meg ordentlig inn i saken. Skulle ulveangrepet være tilfelle er det interessant, men først er jeg avhengig av å snakke med viltforvalter og rovdyrkontakt. På det nærværende tidspunkt ønsker jeg ikke å kommentere noe som helst, sier Wabakken.

VEB MANDAG 31 AUGUST 1998

Arne Dahl (51) fra Hemnes i Akershus var på vei til utødsen da han i forrige uke skal ha blitt angrepet av en ulv.

Utside Arne gikk ulven rett i armen hans, men med et veirretet spark midt i magen på dyret klarer han å befri seg fra angriperen.

Jeg er helt sikker på at det var en ulv. Den var stor, mager og grå. Det er ikke mulig å jog fra fell, sier Arne til Indre Akershus Blad.

- Etter det harde sparket, rygget den et par meter. Så kourret den noen sekunder før den la på sprang nedover gresspienen.

Etter på ha ringt leiemannen, dro Arne på legevakta - der han fikk beskjed om å holde armen i ro.

Foreløpig er bitemerkene i Arnes arm det eneste beviset på at «stygg

ANGREPET - Jeg trodde ikke mine egne øyne da ulven angrep. Nå er jeg glad for at jeg kom fra det uten nevrevindende skader, sier Arne Dahl. Foto: SVEN SAMUELSEN

SVEN SAMUELSEN

- Jeg ble angrepet av ulven

BITEMERKER: Ulven har satt sine tydelige merker i armen til Arne Dahl. Foto: SVEN SAMUELSEN

geng gikk til angrep. På grunn av kraftig regn, økyl de siste dagene er alle mulige spor væsket bort.

Rovdyrkontakt Ole Kristian Sauge i Årskog-Høland forteller til Indre Akershus Blad at

det er kommet flere ulvemeldinger og observasjoner i området det siste året.

- Jeg tror på det Arne Dahl forteller. Er han blitt bitt av ulv, er dette en svært alvorlig sak, sier Ole Kristian Sauge.

Regnsommeren hindrer gjødsling

Væstrolme marker hindrer bondene i å spre husdyrgjødsel Innen 1. september, slik loven krever. Fylkesmannen i Rogaland vil ikke gi dispensasjon fra loven, til tross for misfornøyde bønder og fulle gjødselbinger. Det var ved årsskiftet at loven om spredning av husdyr-

gjødsel trådte i kraft. De siste dagene har landbruksavdelingene rundt om i Rogaland mottatt brev og telefoner fra bønder som ber om fritak fra loven og gjødslingsautsettelse i midten av september. Foreløpig er det lite som tyder på at bondene kan vente seg positive svar. (NTB)

1000-TIPSET VEB NR 22000000

Bergen 55 90 04 00 • Fredrikstad 69 31 80 80 • Kristiansand 38 02 55 25 • Trondheim 73 51 20 00
• Skien 35 53 40 40 • Lillehammer 61 25 60 00 • Stavanger 51 53 40 40 • Tromsø 77 65 50 22 • Ålesund 70 10 43 30

at overskriften var i sitatform. Representanter fra miljøvern avdelingen hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus har i ettertid konkludert med at det er lite sannsynlig at

det var ulv som bet Hemnesmannen i armen. Det sier også sitt at *Romerikes Blad*, etter å ha sjekket omstendighetene rundt hendelsen, valgte ikke å skrive noe om saken i det hele tatt!

Sluttord

Hendelsene rundt den bærplukkende polakken viser at det ved hjelp av litt kritisk og oppsøkende journalistisk arbeid går an å bringe avisreportasjer i et annet lys. Nå er det ihvertfall en episode mindre å referere til når det gjelder bjørnens farlighet. Historiene om ulvefamilien i Koppang-hagen og den ulvebitte mannen i Akershus vil vandre videre, og kommer garantert til å bli utnyttet av rovdymotstandere i deres bestrebelser

på å framstille arten som lite sky og farlig. Disse tre sakene er kun fra august 1998. Man finner en rekke slike reportasjer hver eneste dag rundt omkring i landets mange aviser. Journalister har stor makt, og gjennom ukritiske og sensasjonshungrige holdninger er de i høy grad med på å forme folks oppfatninger av store rovdyr. På denne måten representerer også denne yrkesgruppen er trussel mot våre truede arter.

Hønehauken - årets fugl

Norsk Ornitologisk Forening (NOF) har valgt hønehauken som årets fugl. I flere nummer av tidsskriftet *Vår Fuglefauna* er det i 1998 presentert og planlagt presentert diverse artikler med viktige opplysninger om denne truede arten. Ledelsen i Foreningen *Våre Rovdyr* ønsker også å markere valget av årets fugl i *Våre Rovdyr*, og oppfordrer både medlemmer og andre til å sende inn stoff om hønehauk. Både artikler, mindre meddelelser, fotografier og tegninger er av interesse.

I anledning NOFs valg av hønehauken som årets fugl har Norsk Naturbokhandel på Lista fått Viggo Ree til å lage et begrenset grafikkopplag med motiv av arten. Det er dette grafiske bladet som er reproduisert på forsiden.

Red.

Stoff til Våre Rovdyr

Redaksjoner mangler stoff. Vi er interessert i alt innenfor vårt interessefelt, opplevelser, synspunkter, spørsmål osv. Tegninger og foto er også en mangelvare.

Vi etterlyser spesielt artikkelstoff fra medlemmene om rovdyrarter som til nå har fått liten eller ingen omtale i våre spalter. Dette dreier seg om andre mårdyr enn jerv, rødrev, diverse seler og ulike rovfugl- og uglearter. Arter som ikke finnes i Norge er også av stor interesse. Et eksempel i denne sammenheng er den endemiske ulvearten i Etiopia, som - etter hva vi har fått opplyst - et våre medlemmer nylig har observert og fotografert under en studiereise i denne delen av Afrika.

Red.

Representanter fra ledelsen i Foreningen Våre Rovdyr med på årets store delfinjakt i Oslofjorden der et av resultatene ble den

FØRSTE FOTODOKUMENTASJON AV LEVENDE STRIPEDELFIN I NORGE

Av Morten Bilet og Viggo Ree

Sommeren 1998 vil mange huske som den store delfinjakten i Oslofjorden. Allerede på sankthansaften ringte Morten Bergan til Viggo Ree (VR) og fortalte at han samme dag hadde sett to langsnutete delfiner i Snarøysundet. Registreringen av en gulaktig farge på kroppssiden indikerte vanlig delfin. Kort tid etter dukket dyrene opp mellom Ulvøya og Katten i Bunnefjorden i Oslo, og folk fra *Verdens Gang* og Universitetet i Oslo (Norsk Zoologisk Forening - NZF) var ute i båt for å fotografere og studere sjøpattedyrene den 1.7. I et oppslag i denne avisen fredag den 3.7. ble de to delfinene bestemt til arten tumler.

VG-oppslaget førte til at flere reiste ut til Ulvøya og Katten for å oppleve og fotografere de to aktive og spretende delfinene. Blant de interesserte observatørene var også folk fra ledelsen i Foreningen Våre Rovdyr. Morten Bilet (MB) dukket opp allerede på ettermiddagen den 3.7., og tidlig dagen etter var både MB og VR på plass på Katten. Video-opptak og en rekke fotografier ble tatt av både foreningens folk og andre frammotte de første julidagene. Under iakttakelsene og fotograferingen lørdag den 4.7. ble det klart for MB og VR at det dreiet seg om noe annet enn tumler, for dyrene hadde definitivt tegninger og mønstre på kroppssidene. VR holdt en knapp på vanlig delfin, bl.a. så begge at det ene dyret hadde en tofarget ryggfinne - et viktig kjennetegn for denne arten. I tillegg registrerte vi som Morten Bergan en svak gulaktig fargetone på framkroppen. Denne fargen kan variere en del, men er en helt spesiell karakter for vanlig delfin. Imidlertid hadde vi begge i tillegg sett noe stripemønster på kroppssiden. MB var sær-

lig etter observasjonen av dyrene dagen i forveien temmelig overbevist om at han hadde sett en stripedelfin. Problemet var at dyrene oftest var svært så raske hver gang de var oppe i eller over vannflaten, slik at det var meget vanskelig å få en tilfredsstillende oppfatning av kroppstegningene. Derfor satset de fleste av observatørene disse julidagene på at fotografering skulle gi et fullgodt svar på artstilhørigheten etter hvert.

Lørdag den 4.7. dro MB på den ukens familieferie til Bornholm. Hans delfinbilder kunne derfor ikke framkalles før mot midten av måneden. Ett av VRs framkalte dias mandag den 6.7. viste vanlig delfin. To dager senere fikk imidlertid en av NZF-representantene på Blindern tatt en rekke gode bilder på kloss hold i området, og dermed var jakten på artstilhørigheten definitivt over. Fotografiene viste en vanlig delfin - og en stripedelfin! Det var derfor mange brikker som falt på plass etter hvert som nyhetsmeldingene spredte seg fra NZF-folkene på Blindern. Å identifisere to lynraske dyr som ofte hoppet eller rullet annen hver gang, og som tilhørte hver sin art, var mer vrient enn de fleste kunne gjøre seg begrep om. Man kan forestille seg hvordan usikkerheten spredte seg blant mange observatører som eksempelvis i det ene øyeblikket klarte å registrere et stripe-mønster på kroppssiden - for så et par sekunder senere se et dyr uten striper komme opp av vannet! Troen på egne iakttakelsesevner ble virkelig stilt på en alvorlig prøve for mang en feltobservatør. Det hele var ihvertfall svært så lærerikt.

Via mobiltelefon hadde MB fått høre om delfinenes artstilhørighet mens han oppholdt seg

i Danmark. MB var ikke overrasket over at det ene dyret var nettopp en stripedelfin, og ventet spent på resultatet av sin fotografering i Kattenområdet den 3.7. og 4.7. Da framkallingen etter hjemkomsten var ekspedert viste det seg at MB hadde fått gode nok fotografier den 3.7. til å bestemme Norges første levende stripedelfin med sikkerhet (se bildet). Nyheten om stripedelfinen kom imidlertid ikke ut til allmennheten før den 22.7. og 23.7., da to oppslag i henholdsvis *Aftenpostens aftenutgave* og *Dagbladet* inkluderte opplysninger om artstilhørigheten. Bildene fra Aker brygge i sistnevnte avis var spesielt gode, og viser både stripedelfinens særegne stripetegninger på sidene og den vanlige delfinens timeglassmønster og tofargete ryggfinne under luftige hopp (se faksimile).

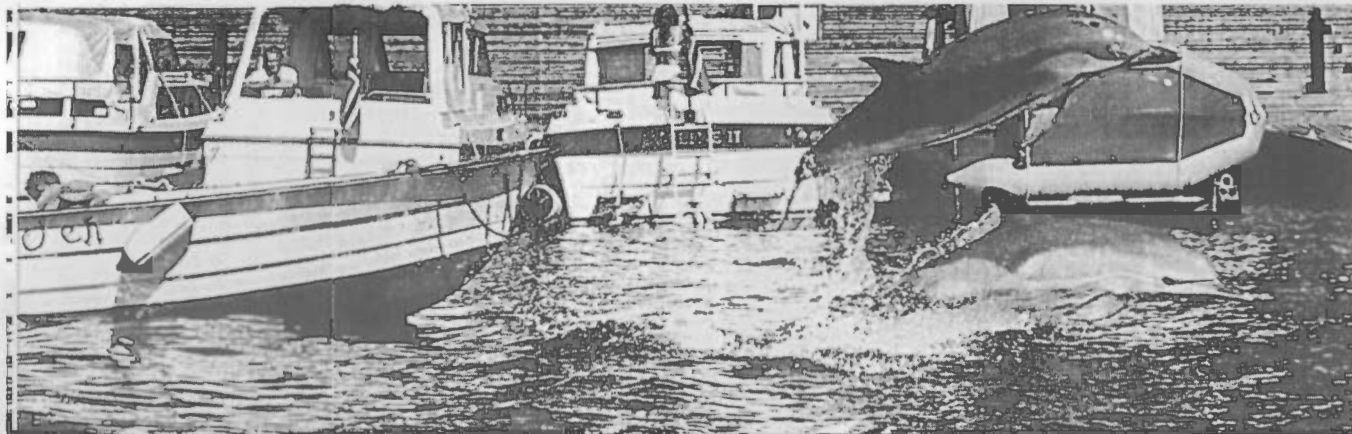
Begge arter har i vår verdensdel en sørlig utbredelse. Vanlig delfin går nord til sørlige deler av islandske og britiske farvann, mens

nordgrensen for stripedelfinen er utenfor den franske kysten. De ses ofte i blandete flokker. Vanlig delfin er påtruffet anslagsvis rundt 15 ganger i Norge. Det foreligger to udokumenterte funn av stripedelfin i norske farvann i senere tid, hvorav det ene skal være et dødt individ på et fryselager i Trondheim.

De to delfinene ble observert flere steder i Indre Oslofjord utover ettersommeren. Denne meddelelsen er skrevet for å inspirere medlemmer av Foreningen Våre Rovdyr til også å være oppmerksomme på sjøpattedyr og andre dyregrupper når man er ute i felt og ser etter rovdyr og rovfugler. Det foregår for tiden en omfattende kartlegging av norske pattedyr i NZFs regi - arbeidet med det såkalte Pattedyratlas. Interesserte kan henvende seg til NZF på Blindern i Oslo hvis man ønsker å melde fra om observasjoner til dette viktige prosjektet. En nærmere presentasjon av sommerens delfinfunn vil senere komme i NZFs tidsskift *Fauna*.

Stripedelfin nord for Katten i Bunnefjorden, Oslo den 3.7.1998 - det første bildet tatt av dette sjøpattedyret hvor sikker og entydig artsbestemmelse av et levende individ har vært mulig i Norge. Foto: Morten Bilet.

Alten, og fikk store øyne da de to delfinene plutselig tok sats like ved båten deres.

Åns foto: ALEXANDER NORDAHL

ÅRSBEREDET: De hopper høyt, delfinene som under Østli søstermarstaden ved Aker Brygge i går.

LEKELYSTEN: Delfinene i andre halvdel av dagen i Oslo er selskapsyke og lekedyne. Det fikk ikke minst Dagbladets fotograf artare. Fotografen ble klisvødt da den ene delfinen i yndig posur hoppet rett mot kamerainsen og landet med et plask like ved.

Dagbladet Torsdag 23. juli 1998

Flipper ut ved Aker Brygge

Selskapsyke og enormt lekne svamte to delfiner rundt i havnebassenget på Aker Brygge i går formiddag. De høstet stor applaus for sine elegante hopp, og så ut til å trives svært godt i Norges største turistgryte.

Ar HANNE DENSTAD

Med Flipper som forbilde fikk de to delfinene turistene på kroken, og laget et forrykende show de godt kunne latt ingangspenger for. I bakgården til riksmannsgata Røkke og Gjelsten - omkranset av fine restauranter - tok de glæsteg i mot den oppmerksomheten de kunne få.

Det toppet seg da de tok sats og hoppet høyt i været bare halvmeteren foran Dagbladets fotograf. De kniste heylert, ma-

spjasket og sendte kraftige bølger med sjøsprøyt over ham. Fotografen ble klisvødt, og publikum hadde fått sitt ekstra-nummer.

De to lekedyne delfinene fikk transport og jublende tilrop for oppriktningen.

Skvøtt litt

Midt i formiddagsunderholdningen kom Kim (7) og Nikolai (4) Kristiansen jurende i løppe på vei til sat sammen med barne-

vakten. Båtturen ble plutselig ekstra spennende da delfinene hoppet opp rett foran båten. De skvøtt litt alle sammen.

- Jeg ble litt redd jeg, sa Kim (7) til Dagbladet da de fikk lagt til.

Barnevakt Carl Fredrik Olfen bor på Mainuya og har sett delfinene før.

- De pleier å følge etter bilene, og de har vært mye rundt Ulvøya, men det er vel første gang de er ved Aker Brygge, sier han.

De lekne sjopattedyrene ble først observert i Oslofjorden for en måned siden. Da ble de feilaktig identifisert som tumlere. Biolog Viggo Ree har spesialisert seg på delfiner, og kan fastslå at den ene er en vanlig delfin og den andre en stropedelfin.

- Det er første gang en stropedelfin er observert i Norge, sier han entusiastisk til Dagbladet, men legger til at det ikke er oppsiktsvekkende at de svært menneskevennlige dyrene leker i Oslofjorden.

- Vi ser dem her med jevne mellomrom, men de artene som er her nå drar vanligvis like langt sør til de britiske øyene. Disse har sannsynligvis brutt med folk kan, mot bevisning og svært sammen til Norge, sier biolog Viggo Ree.

Japanak fisker

En japanak turist skal ha blitt observert med fiskeslag, men det svøtt hva slags agn han brukte. Delfinene bet i alle fall ikke på.

Registrert avgang av store rovdyr og ørn, 1996/97:

Flere rovdyr måtte bøte med livet

I alt tre bjørner, 17 jerver, 113 gauper og 58 ørner ble i jaktåret 1996/97 rapportert skutt eller omkommet av andre årsaker. Av disse ble elleve jerver felt under lisensjakt og 94 gauper felt under kvotejakt.

Bjørn, ulv, jerv og ørn er fredet i hele landet. Dersom bjørn, jerv eller ulv gjør stor skade, kan Direktoratet for naturforvaltning gi tillatelse til felling av dyr på nærmere vilkår. Fylkesmennene kan gi tilsvarende tillatelse når det gjelder gaupe.

Gaupejakt er fra 1993/94 kvoteregulert. Fylkesmennene fastsetter kvoter for jakt innenfor avgrensede områder i tiden 1. februar til 31. mars. Sist vinter var kvotejakt på gaupe tillatt i 12 fylker. Det ble felt 94 dyr av en tillatt kvote på 146. I Nord-Trøndelag (inklusive hele Fosen) ble det felt 38 dyr av 40 tillatt felt. I Vest-Agder og Rogaland ble det ikke felt noen gauper av en tillatt kvote på ti dyr.

Lisensjakt på jerv var bare tillatt i Nordland og Troms. I alt ble det felt elleve dyr av 13 tillatte. Ti av disse ble felt i Troms.

Ti gauper ble påkjørt og drept av bil i 1996/97. Året før var tallet åtte. Ingen store rovdyr ble drept av tog siste jaktår, men året før ble to gauper påkjørt av tog. En jerv, en havørn og to kongeørner ble felt ulovlig.

Avgang av ørn var siste jaktår 58 fugler, hvorav 44 var havørner og 14 var kongeørner. Året før var tallene 36 havørner og elleve kongeørner.

Om statistikken

Statistikken bygger på oppgaver fra miljøvernavdelingene i fylkene for avgang av store rovdyr og oppgaver fra kommunene for avgang av ørn.

Ny statistikk

Registrert avgang av store rovdyr og ørn, 1996/97.

Statistikken utgis årlig i *Ukens statistikk og Norges offisielle statistikk (NOS) Jaktstatistikk*. Mer informasjon: *Kristian Birkeland, tlf. 62 88 52 56, e-post: kb@ssb.no* eller *Madli Judin, tlf. 62 88 52 55, e-post: mij@ssb.no*.

Tabell

Tabell 01. Store rovdyr og ørn. Registrert avgang, etter årsak

	Bjørn	Ulv	Jerv	Gaupe	Ørn
1991/92	2	-	5	27	33
1992/93	3	3	10	34	49
1993/94	3	-	13	48	56
1994/95	1	-	17	64	51
1995/96	1	-	16	103	47
1996/97	3	-	17	113	58
1996/97					
Felt som skadedyr	1	-	1	1	-
Felt i nødverge	-	-	-	-	-
Felt ulovlig	-	-	1	-	3
Drept av bil	-	-	-	10	4
Drept av tog	-	-	-	-	5
Lisensjakt, jerv	.	.	11	.	.
Kvotejakt, gaupe	.	.	.	94	.
Andre årsaker	2	-	4	8	46

Å LIDE

Ingen dyr i live i Sarajevos zoo

HOLDT UT LENGST: Bjørnen var utmattet da dette bildet ble tatt i midten av oktober. I forrige uke måtte den gi opp.

*Lide - det gjør mennesker som aldri før
bilder fra Bosnia - hjertet vårt blør*

*Hvorfor gjør så mennesker dette
for alle sier - min tro er den rette*

*De unge og gamle de lider nok mest
men for unge og sterke er det heller ingen fest*

*Lider gjør også uskyldige dyr
bak gitter de venter på maten ingen gir*

*Med innsunkne øyne og tomhet i kroppen
bjørnen snuser og slikker i koppen*

*Krigens hverdag er ensom og rå
gleden er sjelden og forunt de få*

Refser prest for rovdyrsyn

LIERNE: Overhalla Bondelag, med leder Willy A. Knutsen i spissen, går til frontalangrep mot prest Lars Berge i Lierne for hans rovdyrsyn. - Presten kommer med hatske utspill mot sauene, hevder Knutsen.

Av Knut Okkenhaug

- Jeg oppfatter angrepet fra Knutsen og bondelaget som både krenkende, usaklig og sårende, sier sokneprest Lars Berge. Bakgrunnen for de særdeles harde angrepene mot Lierne-presten fra Overhalla Bondelag, er at Berge har gjort seg til talsmann for artsmangfoldet i naturen, noe som ikke har falt i god jord blant bondelagets medlemmer. I leserinnlegg - blant annet i Trønder-Avisa - har han tilkjennegjort at han ikke kan støtte en landbrukspolitikk som etter Berges mening har som utgangspunkt at næringsutvikling og beitedyr, har fortrinnsrett til naturen - på bekostning av rovdyrene og det naturlige artsmangfold.

- Jeg kan ikke støtte den gamle geværløsningen med utryddelse av de arter som står i veien for landbruket. Ikke bare er en slik politikk i strid med nasjonale mål om artsbevaring, men den er også på kollisjonskurs med en kristen tro på skaperverket. Artsvern og vern av ville og tamme dyr er en sentral kristen fanesak, sier Lars Berge.

Psykiatriske pasienter

Willy A. Knutsen skyter fra hofta og sparer ikke på kruttet når han karakteriserer prestens uttalelser i rovdyrdebatten.

- Berge har kommet med tildels hatske utspill mot sauene i kommunen. For å understreke alvoret i saken, er det en rekke sauebønder som har havnet på psykiatrisk avdeling, som en direkte følge av rovdyras herjinger i saueflokkene over flere år. Det kan umulig være meningen at en prest skal bidra til at folk havner på psykiatrisk avdeling. Mitt råd til soknepresten er at han gjennom mediene kommer med en uforbeholden unnskyldning for sine handlinger, sier Willy A. Knutsen.

Biskop i striden

Nå har Overhalla Bondelag tatt opp Lierne-presten sitt forsvar for rovdyrene med biskop i Nidaros, Finn Wagle.

Overhalla Bondelag
v/Willy A. Knutsen
Midtun
7860 SKAGE I NAMDALEN

Trondheim, 29.01.98

Jeg viser til brev av 21.01.98, med følgende overskrift: «Rovdyr/sau og presten Lars Berge.» To anliggender har jeg med mitt svar: For det første er det nødvendig å kommentere og ta avstand fra den beskrivelse du på vegne av Overhalla Bondelag har gitt av soknepresten i Lierne. Brevet har en karakter og en tone som ikke tjener saken. For det andre er jeg opptatt av å gi uttrykk for kirkens støtte til Li-samfunnet i den vanskelige situasjonen som både saueneieringen og hele bygdesamfunnet befinner seg i.

1. For snaue to år siden hadde jeg gleden av å være på en ukes bispevisitas i Lierne. Jeg møtte et samfunn med mange ressurser, men også et samfunn preget av smertelige endringsprosesser, ikke minst som følge av konflikten mellom lokal tradisjonell saueneiering og nasjonalt vedtatte planer for rovdyrforvaltningen. Gjennom fjorårets behandling av rovdymeldingen i Stortinget kan det vel sies at denne konflikten har fått sin endelige bekreftelse. Og gjennom svensk rovdyrforvaltning skjerpes den betydelig for Lierne, med kommunens utsatte beliggenhet ved grensen til svenske utmarksområder.
2. Bak denne konflikt ligger til syvende og sist en fornyet forståelse for naturens egenverdi. Mennesket er ikke bare naturens herre. Vi er med våre liv innfelt i skaperverket. Ikke minst vår kristne skapertro understreker dette. Ut av en slik grunnleggende tanke har det i det internasjonale samfunn vokst fram en ny forståelse for betydningen av arts- og biologisk mangfold, nedfelt i konvensjoner som også vårt land har forpliktet seg på.
3. Enkelte områder i vårt land opplever i helt spesiell forstand den smertelige omstillingsprosess som den nye forståelse for naturens egenverdi må føre med seg. Når det gjelder rovdyrforvaltningen, er det kanskje ikke noe samfunn i landet vårt som så sterkt rammes av dette som Lierne, med hjerteskjærende dyretragedier som vi alle kjenner til. Storsamfunnet kan umulig se på dette som Liernes problem alene. Det handler om nasjonalt vedtatte planer og lover som fører et lite bygdesamfunn inn i en smertelig omstillingsprosess. Derfor må også storsamfunnet bidra med nødvendig støtte og ressurser til Lierne i denne situasjon. Spørsmålet er om storsamfunnet hittil fullt ut har forstått og tatt konsekvensen av rovdyrforvaltningens følger for et samfunn som Lierne.

Nidaros biskop
Nidaros bispedømmeråd

Bispepost
9100
9111
Erling Sigvåg

7013 Trondheim
Telefon 73 53 4700
Telefax 73 53 0404

Bankgiro 4200 32 11848
Postgiro 0805 5028576

4. Det er mitt inntrykk at den nødvendige omstillingsprosess nå er kommet godt i gang i Lierne, om den er forbundet med store omkostninger for mange familier, også livskriser og sykdom, slik du nevner i ditt brev. Mange har behov for hjelp og får forhåpentligvis det. Mange har valgt en annen næringsvei enn sau, mens andre forsøker å tilpasse saueholdet til de nye rammebetingelser. Etter min mening blir det spesielt spennende i tiden som kommer å følge denne utvikling i retning av et endret sauehold, som jo bare kan lykkes med storsamfunnets støtte.
5. Med de fire foregående punkter som bakgrunnstepper er det på tide å gå nærmere inn på brevet fra Overhalla Bondelag. Jeg kan ikke fri meg fra opplevelsen av at her er det representanten for status quo som taler, uten tilstrekkelig forståelse for den nødvendige omstillingsprosess som faktisk pågår i Lierne. Mest alvorlig er påstanden om at soknepresten bidrar til å «produsere sjelsesøgeklienter», med direkte henvisning til at «flere sauebønder har havnet på Psykiatrisk avdeling». Hvis dette er påstander du kan dokumentere, ber jeg om at så skjer. Hvis ikke, er det grunn til å beklage at du ordlegger deg på en slik måte.

Som jeg har nevnt i det foregående, er det høyst forståelig at mennesker i den pågående omstillingssituasjon opplever en livskrise og rammes av sykdom. Å utrede årsaksforholdet som har ført oss opp i dette uføret, er en meget komplisert sak. Men et hovedansvar må dagens storsamfunn bære, som har truffet beslutningen om gjeldende rovdyrforvaltning.

6. Du beskriver Lars Berges engasjement med uttrykk som «hatske utspill mot sauenæringa» og hetsing mot «sitt eget bygdefolk». Som beskrivelser av hva Lars Berge faktisk har gjort og skrevet, finner jeg slike utsagn både upassende og villedende. Riktignok kan det være at det finnes en del mennesker som har oppfatninger om Berge og hans engasjement i retning av dine karakteristikk, men det er noe ganske annet. Slik jeg kjenner Lars Berge, er han en konsekvent forsvarer av det jeg ovenfor har beskrevet som naturens egenverdi, med utgangspunkt i kristen skapertro. At han har evnen til å skrive med både snert og ironi, er en annen sak. Det skal ikke underslås at denne formen kan være et tveegget sverd i en konflikt som mange opplever som så smertefull.
 7. Oppgaven for soknepresten i Lierne er den samme som for alle andre prester: Å være prest for hele menigheten. Med de brytninger som Lierne-samfunnet i dag gjennomlever, er dette desto viktigere. Kirken skal være en samlende og forsonende kraft i omstillingsprosessen. Under bispevisitasen opplevde jeg et sterkt engasjement nettopp for dette. Under folkemøtet vi hadde en av kveldene ble det målbåret et ønske om at kirken i enda sterkere skulle være med å prege bygdas liv.
- Med sitt sterke engasjement for rovdyr og artsmangfold er det klart at Lars Berge her har en stor utfordring. Ikke minst brevet fra Overhalla Bondelag kan sies å understreke dette. Soknepresten i Lierne blir tydeligvis av noen oppfattet som en fløyperson. Må det nødvendigvis være slik? Går det ikke an å beholde engasjementet og forvalte det slik at presten oppleves som alles prest, selv i den vanskelige omstillingsprosessen? Det er et spørsmål som ikke bare rettes til soknepresten, men til alle som har meninger om soknepresten, og i denne sammenheng: ikke minst Overhalla Bondelag.
8. Ditt siste spørsmål gjelder forholdet mellom presten som prest og privatperson. Her er jeg

enig med deg. Det går ikke an å skille strengt mellom disse to roller. Det handler om helhet og sammenheng i prestens liv, også slik menneskene omkring oppfatter det. Vi må bare ikke trekke den konsekvens av dette grunnsyn at prester dermed skal utstyres med munnkurv og la være å mene noe i kontroversielle saker.

9. Med utgangspunkt i de konkrete problemer i Lierne arrangerte fylkesmannen i Nord- og Sør-Trøndelag og biskopen i Nidaros et seminar om etikk og naturforvaltning i Trondheim på slutten av fjoråret. Vi kan godt beskrive hensikten med seminaret som et ønske om å gi bidrag til den omstillingsprosess som vi alle nå må gjennomleve, som mennesker på en truet klode. Ved denne anledning - hvor blant annet ordføreren i Lierne deltok - holdt jeg et foredrag om «Mennesket - herre eller forvalter. Naturforvaltning som forsonet liv». Foredraget følger vedlagt. Kanskje kunne det tjene som utgangspunkt for en samtale i Overhalla Bondelag? Om ønskelig, kommer jeg gjerne som innleder.

NIDAROS BISKOP
Med vennlig hilsen

Finn Wagle

Årsmøteinnkallingen!

Blir det noen bjørnetur i år tro? Når og hvor skal årsmøtet være i år? Tankene dukker opp når påsken er over. Så en dag kommer "avisa" med innbydelse til møte, -MED FEM DAGERS VARSEL!

Har styret lyst til å være alene på årsmøtene? I dagens travle samfunn trenger folk flest mer tid enn dette til å planlegge en borteweekend. Jeg hadde iallefall lyst til å ha vært der. Kanskje jeg rekker det neste år, hvis styret sender ut "lappen" litt tidligere.

Reidar Hoelstad.

Kritikken ble tatt opp også på årsmøtet og beklaget av lederen. Vi kan bare gjenta beklagelsen her og lover at dette ikke skal skje igjen.

Morten Bilet

DIREKTORATET FOR NATURFORVALTNING

Kontor: Tungasletta 2, Telefon: 73 58 05 00, Telefax: 73 91 54 33
Postadresse: 7005 Trondheim

Fylkesmennene
Lierne kommune

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
98/3045- 98/1107- 97/9651
98/3192- 98/1184-
98/1225- ARTS/VI/JTB
Ark. 445.21/445.23

Dato
20.5.98

BETINGET FELLINGSTILLATELSE PÅ JERV, BJØRN OG ULV 1998/99

Følgende dokumenter legges til grunn:

- St.meld. nr 35 (1996-97) Om rovviltforvaltning
- Innst. S. Nr. 301 (1996-97)
- St. meld. nr. 27 (1991-92) Om forvaltning av bjørn, jerv, ulv og gaupe
- Innst. S. nr. 182 (1991-92)
- Forskrift om forvaltning av bjørn, jerv, ulv og gaupe, fastsatt ved kgl. res. 9. juli 1993
- Rapporten "Forebyggende tiltak mot rovviltskader i landbruket" (1996)
- Brev av 8.3.1998 fra Direktoratet for naturforvaltning (DN) til alle fylkesmenn om bevilgninger til forebyggende tiltak mot rovviltskader

Under forutsetning av at de politiske rammer for rovviltforvaltningen og de retningslinjer som er gitt i ovennevnte dokumenter og i dette brev blir ivaretatt, gir Direktoratet for naturforvaltning (DN) med dette følgende fellingstillatelser på bjørn, jerv og ulv med nedenfor gitte avgrensninger i tid og område:

Art	Antall	Område	Tidsrom
Jerv	7	Finmark, Troms, Nordland, Nord-Trøndelag (Nord-Norge)	1.6.98-15.2.99
	3	Alle fylker i Sør-Norge, med unntak av det sør-norske kjerneområdet	1.6.98-30.9.98 (1.6.98-15.2.99 i områder med skade på tamrein)
Bjørn	2	Nord-Norge	1.6.98 - 30.9.98
	1	Lierne kommune	- " -
	2	Sør-Norge	- " -
Ulv	1	Alle fylker, unntatt Hedmark, Østfold, Oslo/Akershus og Oppland	1.6.98-31.5.99

Generelt

Ved behandlingen av St.meld. nr 35 (1996-97) ga Stortinget sin tilslutning til videreføring av prinsippet med kjerneområdeforvaltning for jerv i Sør-Norge og bjørn. Jervebestanden i Nord-Norge anses som levedyktig, og Stortinget besluttet på dette grunnlag å oppheve kjerneområdene for jerv i denne landsdelen. Bestandsforvaltningen innebærer at bestanden skal forvaltes som en enhet, og at det er bestanden og de mål en har for dennes utvikling som skal vektlegges ved vurderingen av felling innenfor kjerneområdene. Gjennom dette forvaltningsprinsippet er det også nødvendig å legge til grunn kunnskaper om biologiske parametre som kjønns- og alderssammensetning, reproduksjon og overlevelse, sosiale reguleringsmekanismer og sprednings- og etableringsmønstre i tillegg til selve bestandstallet.

Ugunstig sammensetning av bestanden, som f.eks. skjev kjønnsfordeling med underrepresentasjon av reproduserende hunndyr eller en generelt fåtallig bestand, er begge situasjoner hvor behovet for vern av hhv. reproduserende og potensielt reproduserende hunndyr eller hvert individ generelt forsterkes. Innenfor kjerneområdet skal derfor bestandshensyn være overordnet skadesituasjonen ved vurderingen av felling av evt. skadevolder.

Innenfor kjerneområdene skal skadene primært forsøkes redusert gjennom tiltak som kan forebygge mot at rovdyr gjør skade. Fellingstillatelse kan iverksettes kun hvis andre forebyggende tiltak mot skader er vurdert og funnet mindre egnet i forhold til å avgrense skaden. At skadene skal ha en underordnet vektlegging i forhold til å verne rovdyrene, herunder individer som volder skade, er ikke det samme som at skader innenfor kjerneområdene tas mindre alvorlig enn skader som skjer utenfor disse områdene. Forskjellen er at en stiller ressurser og kompetanse til rådighet slik at andre virkemidler som kan ha effekt blir brukt som alternativ til felling.

Målet med en fellingstillatelse er ikke å regulere en rovviltbestand, men slik tillatelse kan gis/iverksettes for å forhindre ytterligere tap av bufe eller tamrein i situasjoner der det allerede er dokumentert at bjørn eller jerv har voldt betydelig skade. Fellingstillatelsen skal derfor være rettet mot skadevoldende individ.

Skadeforløpet (omfanget av skader pr. tid) skal brukes som grunnlag for å definere hvorvidt en skadesituasjon kan betraktes som akutt. En situasjon kan anses som akutt når det skjer kontinuerlige og vedvarende store skader over en tidsperiode. Akkumulering av skader som grunnlag for å vurdere situasjonen som akutt, kan bare gjøres i de tilfeller en kan dokumentere at samme individ volder kontinuerlig skade i flere områder eller at samme individ gjentatte ganger gjør skade i samme område. Dersom slik dokumentasjon ikke foreligger skal ikke skader fra tidligere skadesituasjoner i samme område eller skader som geografisk og i tid ikke har tilstrekkelig nærhet akkumuleres og tas med i vurderingen av om skadesituasjonen er akutt.

For å sikre at det er det skadevoldende individ som felles slik at intensjonen om å få slutt på den akutte skadesituasjonen kan oppfylles, er det nødvendig å utvise en fornuftig bruk av tids- og områdebegrensningen av fellingstillatelsen.

"Betydelig skade" omfatter både skadeomfang og skadeforløp. Det er viktig å merke seg at den differensierte vektleggingen innenfor og utenfor kjerneområdene av skade som grunnlag for felling, også medfører forskjellig tolkning av begrepet "betydelig" i og utenfor kjerneområdene, jf det som er nevnt ovenfor. DN viser spesielt til St.meld.nr 35 (1996-97) Om

Rovviltforvaltning, der en av konklusjonene er at det må legges til grunn en sterkere differensiering av forvaltningen mellom artene og innenfor og utenfor kjerneområdene.

Dette betyr at en innenfor kjerneområdene skal praktisere bruken av betingede fellingstillatelser svært restriktivt, mens en utenfor kjerneområdene kan iverksette fellingstillatelse på et lavere skadenivå.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i brev av 17.07.97 tilkjennegitt at det ikke har vært mulig å komme fram til omforente retningslinjer for iverksettelse av betinget fellingstillatelse for jerv blant de fylker som berøres av det sør-norske kjerneområdet for jerv. Det ble anbefalt at betingede fellingstillatelser kun skal gjelde utenfor kjerneområdet, og tildeles fylkesmennene separat på vanlig måte. DN tok dette i 1997 til etterretning. All den stund det ikke foreligger et omforent forslag fra disse fylkesmennene foran beitesesongen 1998, vil DN heller ikke i 1998 benytte betingede fellingstillatelser innenfor det sør-norske kjerneområdet for jerv. Eventuelle søknader om fellingstillatelse innenfor kjerneområdet behandles av DN.

De siste års erfaringer viser at bjørn, og i en viss grad jerv, har tatt i bruk og voldt skade i nye områder. I tillegg vil en i sommer måtte forvente at ulv i større grad enn tidligere vil oppsøke og volde skade i områder som tradisjonelt ikke har hatt denne problematikken. Dette særlig på grunn av to reproduksjoner av ulv i Norge i 1997 og økt potensiale for utvandrende unge individer fra disse kullene. På denne bakgrunn har DN funnet det mest hensiktsmessig å fordele betingete fellingstillatelser områdevis, og ikke fylkesvis som tidligere. Betinget fellingstillatelse kan iverksettes i flere områder samtidig. Som en konsekvens av dette vil fylkesmennene få beskjed dersom det gjenstår en fellingstillatelse av bjørn eller jerv i et område for å hindre overskyting. I slike tilfeller kreves det koordinering mellom fylkesmennene.

Bjørn

Bestandsgrunnlag

Beregninger utført av Norsk institutt for naturforskning (NINA) viste at det våren 1996 var 26-55 bjørner i gjennomsnitt i Norge totalt. 18-34 av disse anslås å være i Norge utenom Finnmark. Den skandinaviske bjørnebestanden er beregnet til omlag 800-1300 individer. 8-21 individer er beregnet å være i Finnmark, dvs som en del av den norsk/finsk/russiske bestanden.

Hovedårsaken til at beregningene av antall bjørn er større i dag enn ved tidligere beregninger er at det har gått opptil fem år siden siste gang en foretok bestandsberegninger og at bestanden i denne perioden har vært i vekst. Gjennom et bedret datagrunnlag og modellering har man funnet ut at tilvekstraten for den skandinaviske brunbjørn er mye høyere enn tidligere antatt.

Ut fra data om spredning og kolonisering er det grunn til å anta at en større andel av den årlige gjennomsnittlige bestandsveksten skjer innenfor reproduksjonsområdene, mens tilveksten i de perifere områder er lavere enn den gjennomsnittlige tilveksten.

3 av de antatt 4 reproduksjonsområdene i Sverige strekker seg inn mot kommuner som omfattes av kjerneområdene i Norge. Dette gjelder bl.a kommunene Bardu i Troms, Lierne i Nord-Trøndelag og Trysil i Hedmark. Fellingsstatistikken viser at sannsynligheten for at en felt bjørn er ei binne er ca. 50% innenfor reproduksjonsområdene, mens sjansen til å felle en binne utenfor disse er ca. 15%.

Forskningen har dokumentert at unge hannbjørner kan foreta lange vandringer. Resultater tyder også på at slike unge hannindivider generelt har mindre betydning for bestandens framtid enn binner og voksne hanner.

Erfaring tilsier at atferd med karakter av overskuddsdreping, som i en del tilfeller medfører betydelige tap av sau, i hovedsak er forårsaket av unge hannbjørner. I en skadesituasjon vil en bare unntaksvis på et tidlig tidspunkt eller før et individ evt. er felt, kunne ha en sikker formening om hvilken kjønns- eller alderskategori det skadevoldende individ tilhører. I grenseområdene, hvor risikoen for å felle binner er stor, vil felling av binner føre til at etablering av en reproduserende bestand forsinkes ytterligere. Publiserte levedyktighetsanalyser av skandinavisk brunbjørn utført av NINA (fagrapport nr 25, 1997), viser bl a at levedyktigheten til en brunbjørnbestand er sterkt følsom overfor endringer i beskatningstrykket. Selv om det her går fram at selv små bestander av brunbjørn kan være levedyktig, konkluderes det samtidig med at en sikring av bjørn i kjerneområder som vedtatt ved behandling av Stortingsmelding nr 35 (1996-97) vil måtte kreve et svært sterkt vern av binner.

Skadeomfang og avgang av bjørn i 1997/98

Antall sau erstattet som drept av bjørn har i perioden 1992-95 ligget på omlag 2.000 sau hvert år. I 1996 økte skadene, og det ble for hvert av årene 1996 og 1997 erstattet ca 3.200 sau drept av bjørn. Det ble i 1997 registrert en avgang på to bjørner. I tillegg er det mistanke om ytterligere avgang av to dyr. Hittil i 1998 er det registrert avgang av én bjørn (hannbjørnen "Lefto", Aust-Agder).

Direktoratets vurdering

DN finner det forsvarlig å gi fem betingete fellingstillatelser på bakgrunn av at det fastsettes særlige vilkår om felling av binner og om felling av dyr innenfor kjerneområdene (se vilkår til fellingstillatelsen).

Med utgangspunkt i at sjansen for tilfeldig å felle binne i deler av kjerneområdene opp mot svenskegrensa kan være så høy som 50%, se spesielt de ovenfor nevnte kommuner, skal dette tillegges spesiell vekt dersom det oppstår en situasjon som vurderes som så alvorlig at det kan gi grunnlag for å iverksette en fellingstillatelse. Disse områdene vil derfor ha den aller høyeste skadeterskel i forhold til iverksetting av fellingstillatelse.

DN vil som en forsøksordning gi én betinget fellingstillatelse på bjørn til Lierne kommune i Nord-Trøndelag.

Konklusjon

Ut fra en samlet vurdering av ovennevnte forhold og med tanke på rask iverksettelse når kriteriene vurderes oppfylt, gir DN fylkesmennene myndighet til å forvalte betinget fellingstillatelse på til sammen 4 bjørn i 1998 med opplistet virkeområde, tidsrom og vilkår. Lierne kommune gis myndighet til å forvalte 1 betinget fellingstillatelse på bjørn i 1998 innenfor gitte forutsetninger og vilkår.

Myndigheten til å fatte vedtak om felling av skadevoldende bjørner som er radiomerket ligger hos DN. Radiomerkede bjørner er derfor unntatt fra betinget fellingstillatelse. Dersom fylkesmannen har grunn til å tro at det er radiomerket bjørn som volder skade skal DN kontaktes straks og holdes fortløpende orientert om ev skadeutvikling. Fylkesmannen må som

en følge av dette holde seg godt orientert om hvor eventuelle radiomerkede bjørner oppholder seg når skader oppstår. Fylkesmannen er videre ansvarlig for å sørge for nødvendig koordinering mellom «offentlig» jegerkorps/lokale jaktlag og aktuelle forskningsprosjekter for å unngå at radiomerket bjørn felles ved uhell.

Disse begrensinger gjelder likevel ikke de radiomerkede bjørnene som har tilhold i Jämtland/Nord-Trøndelag.

Jerv

Bestandsgrunnlag og skadeomfang i Nord-Norge

NINA's siste beregninger på vinterbestanden av jerv i Nord-Norge er gjort på bakgrunn av gjennomsnittsverdier for perioden 1995-97. Bestanden er beregnet til 134 jerv, men estimatet må ansees som et absolutt minimum.

Antall sauer erstattet som jervedrept i Nord-Norge har i perioden 1994-1997 ligget mellom 2.300-3.000. De siste to årene har tallet vært ca 2.700 sauer.

Bestandsgrunnlag, skadeomfang og forvaltningsprinsipper i Sør-Norge

Bestanden av jerv i det sør-norske jerveområdet er estimert til minimum 25-34 individer, basert på sporregistreringer og registrering av ynglende tisper. De senere år har jerv også opptrådt i økende grad utenfor det fastsatte kjerneområdet for jerv. I 1996 og 1997 ble det for hvert av årene dokumentert/sannsynliggjort 5 ynglinger av jerv, hvorav én av disse utenfor kjerneområdet (1997).

I motsetning til Nord-Norge, hvor skadene har vært stabile de siste fire åra, har jerveskadene på sau i Sør-Norge økt hvert år i denne perioden. Fra 1996-1997 økte antallet utbetalte sau erstattet som drept av jerv fra 4.892 – 5.528.

Ved behandlingen av St.meld nr. 35 (1996-97) vedtok Stortinget at det i Sør-Norge ikke var ønskelig å etablere ynglende bestander av jerv utenfor kjerneområdet, samt at det generelt bør være en lav terskel for å utløse fellingstillatelse utenfor kjerneområdet, og at det måtte legges vekt på en rask og effektiv saksbehandling. Stortingsflertallet vedtok videre at kommunene med bakgrunn i betinget fellingstillatelse og etter avtale med fylkesmannen raskt må kunne iverksette skadefelling.

Avgang

I jaktåret 1996/97 ble det registrert avgang på i alt 17 jerv i Norge, inkludert 11 jerver ved lisensjakt. DN er så langt kjent med en total avgang i 1997/98 på 18 jerv, hvorav 9 felt ved lisensjakt (7 i Nord-Norge og 2 i Sør-Norge).

Direktoratets vurderinger

Bakgrunnen for fordelingen er den skade som jerv påfører sau- og tamreinnæring. Selv om det ikke noen gang er felt 10 jerver i Norge under skadefelling på ett år, er det nødvendig å ha muligheten til å kunne iverksette fellingstillatelser. DN vil likevel til enhver tid kunne trekke tilbake betingete fellingstillatelser, f.eks hvis det blir registrert eller fattet mistanke om annen avgang i løpet av perioden, eller hvis kjønns- og alderssammensetningen av evt. skutte dyr er

uheldig. Bakgrunnen for at det samlede antall betingete fellingstillatelser er noe lavere enn fjoråret, har først og fremst sammenheng med økt muligheten for lisensjakt på jerv gjennom åpning av lisensjakt i hele Norge, med unntak av det sør-norske kjerneområdet.

Konklusjon

Ut fra en samlet vurdering av ovennevnte forhold og med tanke på rask iverksettelse når kriteriene vurderes oppfylt, gir DN fylkesmennene myndighet til å forvalte betinget fellingstillatelse på tilsammen 10 jerv i 1998/99, jf ovennevnte tabell.

Ulv

Bestandsgrunnlag

For første gang på ca 50 år er det dokumentert yngling av ulv i Norge. Vinteren 1997/98 ble det registrert seks familiegrupper av ulv i Skandinavia. To av disse har tilhold i Sørøst-Norge, resten i Sør-Sverige.

Skadeomfang.

I perioden 1992-97 har det vært utbetalt erstatning for ulveskader på sau i 1992, 1994, 1995 og 1997, med det største antall sauer erstattet i 1992 og 1997 (hhv. 462 og 474 sauer erstattet). Med den relativt nye situasjonen i Sør-Norge vil det måtte forventes et noe økt skadenivå i tiden som kommer.

Direktoratets vurderinger

Målet for den skandinaviske bestanden på 8-10 familiegrupper er enda ikke nådd. Ethvert individ av ulv vil derfor foreløpig ha et strengt vern, og det er for tiden i utgangspunktet lite aktuelt å gi skadefellingstillatelser. Det kan likevel være aktuelt å gi fellingstillatelse i helt spesielt tilfeller, f eks ved store ulveskader på sau på Vestlandet eller i samiske tamreinområder. I sistnevnte områder har Stortinget bestemt at det ikke skal etableres faste bestander av ulv. DN vil derfor åpne for muligheten for at aktuelle fylkesmenn kan iverksette fellingstillatelse i særskilte tilfeller. Uansett ber vi fylkesmennene kontakte DN før det eventuelt iverksettes fellingstillatelse.

Konklusjon

Ut fra en samlet vurdering av ovennevnte forhold og med tanke på rask iverksettelse når kriteriene vurderes oppfylt, gir DN aktuell fylkesmenn (se over) myndighet til å forvalte betinget fellingstillatelse på 1 ulv i 1998/99.

Tillatelsene er gitt med hjemmel i Viltlovens § 12 og forskrift om forvaltning av bjørn, jerv, ulv og gaupe, fastsatt ved kgl. res. av 9. juli 1993.

DN kan til enhver tid kunne trekke tilbake ovennevnte betingete fellingstillatelser på bjørn, jerv og ulv.

Følgende vilkår er knyttet til en evt. iverksettelse av fellingstillatelse på bjørn, jerv eller ulv:

1) Fylkesmannen/Lierne kommune kan begrense jaktperiodens lengde innenfor gitt tidsramme (se tabell ovenfor).

2) Ved iverksettelse av tillatelsen bør fylkesmannen/Lierne kommune begrense området for hvor felling kan skje. Fellingstillatelsen bør om mulig begrenses til det (de) aktuelle skadeområde(ne).

Fylkesmannen må vurdere om verneformålet eller reglene som gjelder vernede områder gjør at slike områder må unntas fra fellingstillatelsen.

Bjørn, ulv eller jerv kan ikke forfølges over riksgrensa og inn i Sverige eller Finland/Russland. Jerv kan heller ikke forfølges inn i det sør-norske kjerneområdet for jerv.

3) Ved felling av bjørn, ulv eller jerv skal det nyttes våpen og ammunisjon godkjent for storviltjakt.

4) Felling av bjørn, ulv eller jerv skal omgående meldes til kommunen, fylkesmannen og DN. Meldingen skal inneholde opplysninger om tid og sted for felling. Fellingsstedet skal kunne påvises dersom fylkesmannen krever dette. DN vil gi inndra aktuelle betingete fellingstillatelser til aktuelle fylkesmenn dersom "kvoten" for området blir nådd, jf ovennevnte tabell.

Den/de som sårer bjørn, ulv eller jerv under forsøk på felling i henhold til tillatelsen, plikter å gjøre det en kan for å få avlivet dyret. Vedkommende plikter å forvisse seg om påskutt dyr er truffet. Dersom pliktig ettersøk første dag er uten resultat, skal jaktleder uten opphold underrette fylkesmannen og nærmeste politimyndighet. Fylkesmannen avgjør hvordan det videre ettersøk skal ledes. Medlemmene i jaktlaget skal uten godtgjørelse, såfremt annet ikke er avtalt med fylkesmannen, bistå forvaltningsmyndighet eller politimyndighet i det videre ettersøk.

5) Bjørn, ulv eller jerv som blir felt på denne tillatelsen er Viltfondets eiendom. Ingen kan derfor på noen måte gjøre seg nytte av felt dyr uten nærmere samtykke fra DN. Felte dyr skal så raskt som mulig bringes til Norsk institutt for naturforskning (NINA), Tungasletta 2, 7005 Trondheim. Kontaktpersoner er Finn Berntsen og Tor Kvam. Når det gjelder bjørn, viser vi forøvrig til vårt brev av 27.6.1995 om ivaretagelse av felt dyr.

6) Med hjemmel i viltlovens § 52, siste ledd, gir DN tillatelse til bruk av løs hund under forsøk på felling dersom dette anses som aktuelt. Nødvendige tillatelser etter bufeloven og reindriftsloven må i så fall innhentes av jaktlaget.

7) Det må etableres rutiner slik at det går kortest mulig tid fra vedtak om iverksettelse til igangsetting av jakt.

8) Fylkesmannen kan ved akutte behov gi adgang til at jakt på skadevoldende bjørn, ulv eller jerv kan fortsette inn i nabofylker dersom dyret som det jaktes på har beveget seg inn i et nabofylke eller at det er nødvendig av praktiske årsaker, som f eks hvis bjørnen/jerven

oppholder seg ved fylkesgrensa. Det forutsettes at tilstøtende fylkesmann blir orientert på et tidlig stadium og at nødvendig samarbeid om fellingsforsøket opprettes.

9) Alle deltakere i jaktlag skal være kjent med dette brevets innhold og eventuelt ytterligere begrensninger/vilkår gitt av fylkesmannen.

Spesielt for jerv

10) I medhold av forskrift om forvaltning av bjørn, jerv, ulv og gaupe, §3, gir DN fylkesmannen myndighet til å tillate nødvendig bruk av motorkjøretøy i forbindelse med forsøk på felling. Motorkjøretøy kan ikke nyttes under selve felling.

Spesielt for jerv og ulv

11) Fylkesmannen avgjør hvordan jaktlag skal oppnevnes. I hovedsak bør kommunen bør gis myndighet til å oppnevne og organisere lokale jaktlag med kvalifiserte jaktledere. Det må likevel til enhver tid vurderes om det kan være hensiktsmessig å benytte eventuelt eksisterende «offentlig» jegerkorps i samarbeid med lokalt jaktlag.

Spesielt for bjørn

12) Binner med unger som opptrer sammen er unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at binne felles, skal være iverksatt. Med unntak for Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Lierne kommune er også radiomerkede bjørner unntatt fra tillatelsen.

13) Ved iverksetting av fellingstillatelse utenfor kjerneområdet bør det oppnevnes og organiseres lokale jaktlag med kvalifiserte jaktledere. Det «offentlige» jegerkorpset skal fortrinnsvis ha sitt virkeområde innenfor kjerneområdet. Fylkesmannen må likevel til enhver tid vurdere om det er hensiktsmessig å benytte det offentlige jegerkorpset i samarbeid med det lokale jaktlaget utenfor kjerneområdet.

Direktoratet forutsetter at det rådgivende rovviltutvalget i fylket orienteres om vilkårene den betingete fellingstillatelsen er gitt på, spesielt om konsekvensene ved iverksetting og evt. felling innenfor kjerneområdet eller felling av binne.

Dette vedtak kan innen 3 uker påklages til Miljøverndepartementet. Evt. klage sendes via DN.

DN gjør oppmerksom på at fylkesmannens vedtak om å iverksette eller ikke iverksette denne betingete fellingstillatelsen også kan påklages til DN. Evt klage sendes via fylkesmannen.

Myndigheten til å iverksette fellingstillatelsen er delegert til fylkesmannen og Lierne kommune under forutsetning av at de prinsipper og retningslinjer som er vedtatt ved Stortingets behandling av St.meld. nr 35 (1996-1997) jfr Innst. S. Nr 301, blir ivaretatt. Delegeringen av denne myndigheten forutsetter også at fylkesmannen/Lierne kommune både mht bestands- og skadesituasjonen, gir en faglig og forvaltningsmessig begrunnelse for evt. iverksetting av denne tillatelsen.

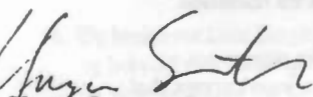
Det må tilstrebes å behandle søknader om fellingstillatelse så raskt som mulig. Ved eventuelle avslag på søknad, som f eks begrunnes i et for lavt skadeomfang, bør det vurderes om det skal gå fram av vedtaket at søkeren ikke trenger å sende gjentatte søknader, men at fylkesmannen

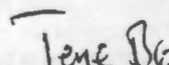
eventuelt vil iverksette felling hvis forholdene endrer seg over tid i en retning som tilsier en slik fellingstillatelse.

Økonomi

Midler til administrasjon og organisering av jegerkorps ved førstegangs iverksetting av fellingstillatelser på bjørn, jerv og ulv kan belastes bevilgningen til forebyggende tiltak. Det gis ikke anledning til å benytte bevilgningen til lønn av lokalt organiserte jegere i forbindelse med iverksetting av fellingstillatelser. Det gis heller ikke mulighet for å kompensere for evt. tapt arbeidsfortjeneste, leie av avløserhjelp, barnevakt eller lignende. Bevilgningen kan benyttes til evt fellingsvederlag der fylkesmannen finner dette formålstjenlig. Kostnader til administrasjon/organisering og evt fellingsvederlag bør ikke overstige kr 10.000,- for den enkelte fellingstillatelse. Dette gjelder likevel ikke Hedmark og Nord-Trøndelag, der bjørnejegere er engasjert. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Lierne kommune må selv finne praktiske løsninger på økonomidisponeringen.

Med hilsen

Yngve Svarte e.f.
avdelingsdirektør

Terje Bø

Saksbehandler: Jørund T. Braa

Gjenpart:

Miljøverndepartementet,
Landbruksdepartementet,
Verdens Naturfond,
Norges Naturvernforbund,
Foreningen Våre Rovdyr,
Samarbeidsrådet for naturvernsaker,
Norges Bondelag,
Norsk Bonde- og Småbrukerlag,
Norsk Sau- og Geitelslag,
Norske Reindriftsamers Landsforbund,
Reindriftsforvaltningen i Alta, -Vest-Finnmark, -Øst-Finnmark, Sør-Trøndelag/Hedmark,
-Troms, -Nordland og -Nord-Trøndelag,
Statens Naturvårdsverk, Sverige,
NINA

Blant sel, sjøfugl og andre dyr i det nordligste Norge

Dagbok fra Svalbard 31. mai - 8. juni 1998

Tekst og foto: Benjamin Olafsen Ree

Den første uken av juni fikk Benjamin O. Ree være med familiemedlemmer på en Svalbard-tur. En av forutsetningene for å få fri fra skolen var at han førte dagbok, laget tegninger og tok bilder under oppholdet for å vise i klassen etterpå. Her følger noe av lekseresultatet med dagboken og enkelte av fotografiene. Benjamin er 81/2 år og går i 3. klasse på Røyse skole i Hole, Buskerud.

31. mai

Vi tok flyet klokken halv 10 på kvelden. Jeg fikk godteri av flyvertinnen. Så fikk vi god mat og brus. Vi så Røyse fra luften. Etter en time og 40 min. mellomlandet vi i Tromsø. Der var det 3 grader. Klokken halv ett tok flyet av mot Svalbard. Da vi landet ved 02-tiden skinte solen. Da var jeg nokså trott. Vi tok drosje til huset vi skulle bo i. Jeg reiste sammen med pappa, Jeppe (tremeningen min) og Jo (fetter til pappa).

1. juni

Våknet ved 10-tiden. Etter frokost tok vi drosje til Bjørndalen. Der klatret jeg opp en stor ur hvor det var tusenvis av alkekonger. De skrek og floy rundt omkring hele tiden. Vi så også flere rein. På isen lå det hundrevis av seler - mest ringseler, men også noen storkobber. Det floy hele tiden krykkjer, polarmåker og gjess forbi oss. På kvelden spiste vi en god middag på kroen. Jeg valgte taco. Det sto en rein midt i byen. Solen skinte da jeg la meg.

2. juni

Etter frokost dro vi til Polarinstituttet hvor vi traff Georg. Har arbeider med fugler og pattedyr. Vi var også innom Svalbardbutikken og handlet litt. Deretter lånte vi bilen til Georg, og kjørte en tur opp Adventdalen. Der var det mange kortnebbgjess. Jeg tok også bilder av en svalbardrein. Senere kjørte vi igjen ut til Bjørndalen. På kvelden badet jeg i svømmehallen sammen med Jeppe, mens pappa dro på isen med Georg.

3. juni

Vi gjorde oss etter frokost klar en en lengre snøscootertur. Med tre scootere og en slede kjørte vi over fjell og isbreer sør til Grønfjorden. Vi passerte Barentsburg der russerne bor. Det lå flere seler på isen. Noen kom vi veldig nær. Vi rastet ved et sted som heter Festningen. Her samlet Georg inn egg av polarmåker. Her var det mye fugl og været var veldig fint. Senere kjørte vi videre til Kapp Linné ved Isfjord Radio. Her var det mange rein og hvitkinngås. Vi kjørte så sørover til en ny holme hvor Georg samlet

Svalbardrein beiter inne i Longyearbyen. De går som husdyr mellom husene.

Polarmåker - Svalbards fremste "rovfugl" - ved Grønfjorden 3. juni.

Isfjord Radio ved Kapp Linné.

inn enda flere egg av polarmåke. Langs stranden var det veldig mye fugl. Her grilltet vi pølser på bål av russisk drivtømmer. Vi fortsatte enda litt lenger mot sør. Da hadde vi kjørt 100 kilometer. Vi kjørte så tilbake til Longyearbyen. På turen så vi en hvit polarrev. Klokken var 02 på natten da vi kom hjem.

4. juni

Jeg våknet først klokken 12 for jeg la meg ikke før klokken 04 på morgenen. Etter frokost dro Jo, pappa og jeg til Bjørndalen igjen. Her oppdaget pappa en isbjørn på nordsiden av Isfjorden. På isen telte pappa 1240 seler. Det var ny rekord for Isfjorden. På vei hjem fotograferte vi en storkobbe på 10 meters hold. På kvelden lekte jeg med noen gutter og spiste kveldsmat.

5. juni

Etter frokost dro pappa og jeg til Svalbard-butikken og handlet. Senere fikk vi kaffe, brus, sjokolade og frukt på Polarinstituttet. Denne dagen lekte jeg mye sammen med Knut André, sønn til Georg og Liv Åse. Vi lagde vannrenner i grøftene. Pappa og jeg flyttet inn i nytt rom fordi det kom en amerikaner. Hos Knut André fikk vi jordbær og krem. Solen skinte da jeg la meg.

6. juni

Til frokost hadde vi egg og stekt flesk. Vi gikk så ut på fjordisen for å fotografere ringseler. De var nokså redde. Deretter pakket vi og dro ut til Bjørndalen. Her grilltet vi pølser. Det var veldig fint vær og tusenvis av sjøfugler. En god del sel lå også på isen. Knut André, Trygve og jeg plukket

små grønne og hvite steiner i fjæra. Vi var hjemme klokken halv elleve på kvelden.

7. juni

Mens pappa ryddet og pakket ble jeg med Knut André og familien hans på søndagstur til Bjørndalen. Der så vi mye spennende. Først fant Georg en alaskasnipe. Det var tredje funn på Svalbard. Vi så også et par med svømmesniper, en polarsvømmesnipe, to sandløpere og en heilo. I ærfuglflokkene lå det også noen praktærfugler og to hybri-

der mellom ærfugl og praktærfugl. Plutselig dukket det opp 20 hvithval. De var gulaktige i fargen. På kvelden spiste vi pizza hos Georg.

8. juni

Jeg sto opp klokken halv fire for flyet vårt gikk klokken kvart over 5. Det snødde da vi dro. Vi mellomlandet i Tromsø og Bodø, og ankom Oslo først klokken kvart over to. Da var jeg veldig trøtt.

Storkobbe ved råk i Longyearbyen den 4. juni. Den var ikke mye redd for mennesker.

VILLMARKSMESSA PÅ SJØLYST 16. - 19. APRIL

Invitert til gratis plassering, forøvrig rett ovenfor en rovdryffelleprodusent, dekorerte vi standen med plakater, bilder, salgsartikler og informasjonsmateriell.

Flere fra styret var tilstede under hele messa, men også andre medlemmer var innom og tok sin tårn. Til tider var vi 5-6 personer på standplassen og ofte var alle opptatt med å svare på spørsmål, diskutere eller dele ut materiell.

Vi opplevde både positive og negative reaksjoner ved standen vår.

Brosjyrer ble delt ut i hundrevis, noen tegnet seg som medlem direkte, og andre tok med seg innbetalingsblanketter.

I ettertid viser det seg at vi fikk 60 - 70 nye medlemmer.

Romerikes blad kom på besøk og gav foreningen en relativt fyldig omtale.

Det var tydelig at veldig mange har et forhold til rovdryr.

Noen kom for å diskutere rovviltpolitikken, mange ønsket informasjon, noen rovoserte litt, mens andre bare sto og glante surt på standen vår. De positive reaksjonene var likevel i flertall, vi fikk til og med litt oppstramming et par ganger for å gjøre for lite. Noen gav også støttebeløp.

Et tilfelle skilte seg ut i negativ retning. En mannsperson serverte en voldsom usaklig skyllebøtte til Viggo Ree.

Mannen ville ikke oppgi navn, men vi fant likevel ut hvem det var.

Saken har fått et etterspill som vil få en egen omtale.

Fra standen på villmarksmessen. Foto: Morten Bilet.

Media var jo selvsagt interessert i oss som eneste rene verneorganisasjon på messen. Her ikke ukjente Viggo Ree i aksjon. Foto: Morten Bilet.

Mange besøkende hadde vi. Foto: Morten Bilet.

Villmarksmessa 1998 var en ny erfaring for Foreningen Våre Rovdyr. Vi var glade for at vi fikk denne muligheten til å markedsføre oss, selv om Viggo Ree's og undertegnede

om salg av henholdsvis kulltegninger og bjørnebarnebøker ble noe mindre enn forventet.

Geir Sjøli

Vår tidligere formann Paul Granberg i tillegg til styremedlemmer Yngve Kvebæk og Trond Aspelund. Foto: Morten Bilet.

Foreningens nye informasjonsbrosjyre

Styret beklager komplikasjoner ved utsendelsen

Som nevnt på side 28 i Våre Rovdyr nr. 1-1998 ble det tidligere i år gitt ut en ny informasjonsbrosjyre. Denne nye folderen til foreningen skulle distribueres til medlemmene ved et vedlagt eksemplar i forrige nummer av tidsskriftet. På grunn av en feil var det kun medlemmer med postadresse innen et visst postnummer som mottok den nye informasjonsbrosjyren. De som ikke fikk tilsendt folderen forrige gang vil finne den inne i denne utgaven av Våre Rovdyr. Skulle det fortsatt være noen som nå ikke har fått informasjonsbrosjyren - eksempelvis ved at den har falt ut under postgangen - er det bare å kontakte styret. Ny folder vil deretter ble sendt omgående.

Styret

Et møte på en villmarksmesse

Opplysninger om faunakriminalitet brakt videre til påtale- og forvaltningsmyndighetene

Av Viggo Ree

Villmarksmessen 1998 på Sjølyst i Oslo gikk av stabelen 16.-19. april. Titusener av mennesker strømmet til for å studere de ulike stander med sine mange tilbud. I vrimmelen av utstillere var også Foreningen Våre Rovdyr, hvor bl.a. undertegnede som medietalsmann var til stede. Det var overraskende mye positiv respons på foreningens tilstedeværelse og budskap, og mange tegnet seg som nye medlemmer. Som forventet var det også enkelte negative reaksjoner. Det skulle bare mangle all den stund rovviltet er omdiskutert flere steder i landet. I utgangspunktet er det lærerikt å møte mennesker med forskjellige syn på rovviltforvaltningen. Så lenge diskusjonene og argumentene er nøkterne er det nyttig for alle parter å møtes til saklige meningsutvekslinger.

Utskjelt av anonym trønder

Den siste dagen dukket det opp en trønder i slutten av 40-årene ved foreningens stand, som det er grunn til å feste seg en smule ved. Hans opptreden under en messe med mange mennesker til stede er noe av det mer spesielle undertegnede har opplevd i en slik of-fentlig sammenheng. Under en samtale med en kvinne fra Åmli om den nylige bjørnefellingene i Aust-Agder kom trønderen raskt på banen med synspunkter på bjørn og bjørnejakt. Han hadde skutt bjørn både i Nord-Amerika og Norge, og visste

hva slags forferdelig dyr dette dreiet seg om. Foreningens sekretær foreslo at vedkommende kanskje burde forflytte seg til en annen stand, men han ble stående. Etter kort tid rettet trønderen sin oppmerksomhet mot undertegnede som person, og det manglet ikke på spesiell ordbruk og etter hvert hatske ytringer.

Dialekten tilkjennegav landsdelstilhørighet, og sammen med seg hadde han en T-skjortekledd guttunge med teksten "Steinkjer Livredningsklubb". Det var åpenbart at Foreningen Våre Rovdyr og undertegnede ikke sto særlig høyt i kurs hos trønderen. Vi ble karakterisert som både fanatiske og ekstremistiske, og det var slike folk som meg som førte til et utbredt rovdyrhat i Norge. På spørsmål om hvordan han kunne oppfatte standpunkter stort sett i samsvar med norsk lov og internasjonale miljøavtaler som ekstremistiske, hevdet han at det primært var jeg som hadde påvirket både Stortinget og naturforvaltningen til å bli så rovdyrvennlige og fanatiske. Jeg hadde til og med fått Børre Pettersen og Norges Jeger- og Fiskerforbund med på dette rovdyrhysteriet! Denne type utsagn beskriver undertegnede makt og rolle i samfunnet som ikke så rent lite overdrevet, men jeg takket allikevel høflig for tillitser-læringen.

Men trønderen stoppet ikke der. I Trøndelag visste de hvordan de skulle bli kvitt disse udyrene. Han brukte hele tiden

ordet vi, men forklarte ikke hvem dette omfattet i tillegg til ham. Hos oss skyter vi jevnlig bjørn i magen om våren slik at de får infeksjon og går døende tilbake til hiet, var en av ytringene. Det var ikke 24 gauper som var drept i Nord-Trøndelag i vinter, for han visste om like mange som var tatt av dage ulovlig. Veronal og styknin var det fortsatt nok av i hans trakter! For å gi inntrykk av at rovdyrbekjempelsen var et internasjonalt fenomen refererte trønderen til egne opplevelser i utlandet. Under ulvejakt i Estland hadde han vært med på å skyte en ulvetispe som ut fra tidspunkt og størrelse på pattene hadde diende valper. Dette ble poengtert overfor de estiske jaktguidene, som bare hadde gitt uttrykk for tilfredshet over at det i denne sammenheng gikk med flere ulveliv. Fra Skottland fikk jeg høre at den som ikke skjøt hønsehauk under fasanjakt ble bortvist fra sin post av jaktlederen.

Videre fikk jeg av trønderen vite at mitt engasjement for rovdyr bare var for profitt. Pengene brukte jeg bl.a. til å reise til Estland for å kjøpe ulv, for deretter å smugle de inn i Norge og slippe de illegalt i vår natur! Han kalte meg den største Judas i Norge, og at det var jeg som skulle bli stilt til ansvar når det første mennesket ble drept av bjørn i vårt land.

Dette var bare et utvalg av de anklager og utbrudd som strømmet ut fra trønderen. Siden bl.a. guttungen ved hans side måtte stå og overhøre denne æreskjellingen og injurierende ordflommen, ba jeg om å få oppgitt hans navn for å få avrundet seansen. Dette var han for feig til, og han trakk seg snart vekk fra vår stand. Deretter gikk han over til standen til Norges Jeger- og Fiskerforbund, hvor også folk ble utskjelt på det groveste!

Gjenkjent på ordbruken

Det var mange ulike mennesker på messen denne dagen, og det tok ikke mange minuttene før vi hadde identifisert trønderen som Arnodd Ingvar Løe fra Steinkjer - en person med tilknytning til Norsk Fangstmann. To telefoner til jeger- og naturforvaltningsmiljøet i Nord-Trøndelag førte til korrekt tipping om person bare på grunnlag av et par sitater fra de ærekrenkende utsagnene! I en bestemt type jaktlitteratur kan man lese at Løe både er blant eliten av norske jegere og snill som et lam - og at han sannsynligvis er den mest jaktende jeger som finnes i Trøndelag. Under et stort folkemøte i Nord-Trøndelag for et par år siden ble Løe imidlertid fra fylkesmannshold omtalt som et særtilfelle blant jegermassen etter at han fortalte at han hadde felt langt flere rådyr enn det han hadde rapportert inn.

Løes uttalelser om illegal forfølgelse av store rovdyr representerte beskrivelser av grov faunakriminalitet. Flere av opplysningene var dessuten sammenfallende med tips jeg har fått tidligere fra Nord-Trøndelag. Informasjonen om giftstoffer var i tillegg interessant sett i lys av at Løe i følge mottatte opplysninger er omreisende konsulent for legemiddelbransjen - eller ingeniør for et multinasjonalt farmasøytisk firma, som det står i en jaktartikkel om Steinkjer-mannen. Som foreningens medietalsmann vurderer jeg i hvert enkelt tilfelle hvordan denne type informasjon skal følges opp. I dette tilfellet valgte jeg - også med tanke på Løes forbindelser med ledelsen i Norsk Fangstmann - å koble inn media med tanke på senere oppfølging fra påtale- og forvaltningsmyndighetene. En mediefokusering på denne type faunakriminalitet fører ofte til at viktige opplysninger kommer inn. Jeg forfattet derfor et debattinnlegg med beskrivelser av møtet og

opplysningene i tilknytning til ulovlighetene, og fakset inseratet til de tre største avisene i Trøndelag den 22.4. Innlegget var formulert omtrent slik teksten har vært presentert fram til denne setning i artikkelen.

Avisenes ulike behandling

Namdals-Avisa presenterte innlegget allerede to dager senere. Her hadde redaksjonen ønsket å utelate trønderens navn, men denne navnefjerningen var kun delvis vellykket. På slutten av det offentliggjorte innlegget sto nemlig etternavnet Løe som i det innsendte manuskriptet. Da Arnodd Løe ble kjent med at hans opplysninger under den offentlige messen i Oslo hadde havnet i trønderpressen, sendte han meg dagen etter - den 25.4. - en telefaks. Her beklaget han at samtalen hadde utviklet seg i en gal retning, og han ba om unnskyldning for sine uttalelser. Fra å fortelle om at han hadde skutt bjørn i Norge, skrev han nå at han ikke en gang hadde sett arten i vårt land. Han gav nå uttrykk for respekt for mine synspunkter, og at han hadde beundret mitt mot for dette. Det ble også presisert at han i noen år hadde vært medlem i Norsk Fangstmann, men at han i innværende år ikke var medlem der.

Arnodd Løe angret åpenbart på sine beklagende ord i telefaksen kort tid etter, for i et innlegg i Namdals-Avisa den 30.4. var det full retrett og nye personangrep på undertegnede. Her fortsatte han i samme stil som under villmarksmessen, og mine beskrivelser av hans oppførsel og utsagn i Oslo ble karakterisert som injurierende og sjikanøse! I innlegget, som kun var signert "Løe", ble mye av skytset rettet mot undertegnede yrkesutøvelse og utdannelse - et forhold jeg har blitt konfrontert med noen ganger gjennom et kvart århundre som

selvstendig næringsdrivende.

I Adresseavisen sto undertegnede innlegg på trykk den 27.4. Her var Steinkjer-mannens navn - både fornavn og etternavn - fjernet fullstendig, og erstattet med N.N. Den tredje avisen innlegget ble sendt til var Trønder-Avisa. Fra Nord-Trøndelag fikk jeg på forhånd tips om at Løe hadde nær kontakt med folk i denne avisen, og at man av den grunn ikke burde være overrasket om innlegget ble avvist der. Det viste å seg å være en riktig antakelse.

John S. Opdahl trer støttende til

Det kom ikke akkurat som noen overraskelse at Norsk Fangstmanns forgrunnsfigur, John S. Opdahl, raskt kom på banen i tilknytning til denne saken. I et innlegg under overskriften "Norsk Fangstmann svarer Viggo Ree" i Namdals-Avisa 7.5. ble min gjengivelse av møtet med Løe på messen i Oslo, hvor Opdahl ikke en gang var til stede, karakterisert med ord som "sprøyt", "bunnivå", "løgn", "barnslig" og "forfalskning av selve hendelsesforløpet". Opdahl sørget her dessuten for å gjøre Løes fornavn kjent for allmennheten. Videre ble jeg i innlegget endog betegnet som "ussel". Det fortøner seg derfor underlig at Opdahl kan bruke denne type karakteristikk om uttalelser og et hendelsesforløp som Løe faktisk skriftlig har beklaget! I innlegget skrev Norsk Fangstmanns forgrunnsfigur om undertegnede inserat at "de aller fleste aviser i Trøndelag som fikk dette sprøytet kastet det nemlig i søppelkorga". Et slikt fantasifullt utsagn forteller også en smule om vedkommendes matematiske ferdigheter. På slutten av innlegget ble jeg dessuten beskyldt for å ha forsøkt å skade omdømmet til Norsk Fangstmann. Det eneste jeg hadde skrevet om denne organisasjonen i mitt in-

serat var at Løe var “en person med tilknytning til Norsk Fangstmann”. Å betegne en slik objektiv saksopplysning som skadelig for organisasjonen virker nærmest komisk all den stund Opdahl i sitt innlegg bekrefter forbindelsen mellom de to ved bl.a. å bekjentgjøre at Løe har skrevet flere artikler i Norsk Fangstmann og er avbildet på forsiden av “min siste bok “Gaupejeger” sammen med min siste hund Ullin”.

Mitt svar til Løe ble sendt Namdals-Avisa den 5.5., men kom ikke på trykk før den 11.5. - altså etter at Opdahls innlegg ble offentliggjort. I svaret måtte jeg igjen redegjøre for det faktiske hendelsesforløp, og dessuten gi noen generelle opplysninger knyttet til både undertegnedes og andres yrkesutøvelse og bruk av titler i forbindelse med kompetanse og utdanning. Innlegget ble presentert med en redaksjonell kommentar om at debatten nå ble betraktet som avsluttet. Jeg fikk senere aldri noe svar fra avisen om dette også gjaldt en presumtiv skriftlig reaksjon på Opdahls innlegg, men av andre grunner valgte jeg ikke å bruke tid for eventuelt å kommentere hans utspill i Namdals-Avisa. Debatten var imidlertid ikke over for ansatte i avisredaksjonen, i det de den 23.6. slapp til ytterligere et innlegg - et inserat fra en leser som kom med kraftig kritikk av Opdahls usaklige bidrag!

Også i Adresseavisen trådte Opdahl støttende til for sin kollega. Under overskriften “Usant om Norsk Fangstmann” den 11.5. ble flere av de samme påstandene som ble presentert i Namdals-Avisa servert på nytt, men de mest usaklige personangrepene var blitt fjernet. Debatten i Adresseavisen ble kun en ordveksling mellom Opdahl og meg, og avsluttet med et innlegg av undertegnede under tittelen “Tilbakekalte usannheter” den 13.5.

Opplysningene fra Løe brakt videre til myndighetene

Arnodd Løes opplysninger om ulovlig jakt på fredet rovvilt ble i brev av 24.4. oversendt Økokrim og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Med den prioritet som er gitt faunakriminalitet de siste årene vil det ikke være unaturlig om også denne saken blir fulgt opp på en profesjonell måte av myndighetene. Det som mange bør merke seg er at når informasjon av denne type kommer fram - og attpåtil gis under en offentlig messe med mange mennesker til stede - er det både korrekt og viktig å bringe opplysningene videre til både politi- og viltforvaltningsmyndigheter. Å koble mediene inn i slike anliggender vil i enkelte tilfeller være gunstig, bl.a. fordi det da ofte kommer fram informasjon som kan være av vesentlig betydning for de som skal arbeide med sakene.

Ulv, ulv – i Drøbak!

Denne uka er det gjort flere observasjoner av en angivelig ulv i Drøbak.

Ulsen skal blant annet være sett i nærheten av sentrum. Viltforvalter Jan Willberg utelukker ikke at en av valpene til ulveparret i Aurskog-Høland kan ha vandret mot sjøen.

GLUPSK: Havormen overlever på nettet hos fisker Magnus Nilsen. Foto: BJØRN ERIK OLSEN, Næringsdepartementet

Frokost hver dag til skadd ørn

TROMSØ (Dagbladet): Takkelt være fisker Magnus Nilsen i Bodo, får denne ørnen med det deformerte nebbet frokost hver dag.

Havormen er glupsk og sluker fiskelever og tarmar som Bods-fiskeren hiver på havet.

Den har klart å overleve tross et sålelagt nebb, men savner en

make. Havormene er nå i gang med bekking, men akkurat denne fuglen seiler i ensom majestet sammen med ungfugler.

– Den har vel ikke utseendet helt med seg, humrer fotograf Bjørn Erik Olsen, som ofte følger Nilsen ut for å fotografere ørner. Ingen vet hva som

har skjedd med ørnen. Den kan ha vært i kump eller kollidert med et eller annet. Muligens ble nebbet deformert allerede like etter fødselen, eller skaden kan være medfødt.

Den ser likevel ut til å være i godt hold, og lider ingen nød i øyeblikket.

Havorkerne varar betydlig nedgang i gytebestanden av norsk vørgyende uld i mest tre-tre år framover. Oppl bestanden av lørak og sei er i nedgang. Havorkernes største skadede gender pløkkvite. Bestanden har vært i nedgang i flere år, og die i 1997 anslått til 30 000 tonn (NTB)

Hatet i live – ettertraktet som død

KAMPEN FORTSETTER: De to kommunene som hatet kjendebjørnen Låfto sterkest, gjør nå krav på liket. Både Fyresdal og Åmli vil ha den døde bjørnen som turistattraksjon. Her er den avbildet sammen med skytteren, lensmannsbetjent Odd Arvid Bjørnbaakk. Foto: AGDEN-POSTEN

Striden om bjørnen Låfto er minst like heftig nå som den er død. Åmli kommune, der Låfto endte

AV OTTAR JAKOBSEN

– Det var her Låfto holdt til, og det er her den herer hjemme. Det var ikke vi som drepte ham, sier rådmann Erik Skjervagen til Dagbladet.

Han nøler ikke med å trekke fram det faktum at Låfto (4) straks ble skutt, og drept da den forvillet seg innfor Åmls grenser. I Fyresdal derimot, tiltrakk den hele etteromvernen i fjor og tidlig vår i år, uten at fyresdølene løsnat skudd.

Og det til tross for at herjingene i saueflokkene i fjor skal ha vært formidabile, skal vi tro bøndenes tapstall. Og her gikk den i bil.

Bjørneliket var ennå ikke kaldt da rådmann Bjarte Nordås i Åmli i Aust-

Agder skrev til Direktoratet for naturforvaltning og gjorde krav på den døde bjørnen.

Turistattraksjon

– Låfto kan bli en turistattraksjon for kommunen. Vi vil stoppe den ut og plassere den på jaktmuseet i sentrum av bygda, sier Nordås til Dagbladet. Han legger vekt på at det var i Åmli at vakt-havende lensmannsbetjent så seg nedt til å drepe bjørnen i helga, angivelig av sikkerhetsgrunner. Åmli er et gammelt bjørnedistrikt. Bygdas mest kjente bjørnedytter, Olav Tverstøl, skal ha skutt 99 bjørner her i siste halvdel av forrige århundre.

Rådmann Nordås tenker seg at bjørnen kan utnyttes både som turistattrak-

sine dager i helga, gjør nå krav på bjørneliket. Men det vil fyresdølene ha seg frabedt.

sjon og som undervisningselement i skolen.

– Selv synes jeg egentlig det var trist at bjørnen ble skutt, men bjørneliket vil vi ha, sier Nordås.

– Uhørt

Rådmann Erik Skjervagen i Fyresdal i Vest-Telemark synes kravet fra Åmli er frekt.

– Dette er uhørt. Bjørnen holdt seg her i Fyresdal hele tida og gjorde betydelig skade. Men ingen luk jvett av den. Så går den over grensa til Åmli og blir skutt med en eneste gang.

Rådmann Skjervagen støtter ledere av Sørnorsk Økosenter, Per Espen Fjeld, som nå ber

om å få bjørneliket for å stille det ut. Fjeld hadde selv mye med Låfto å gjøre da han hjalp Direktoratet for naturforvaltning med å peile bjørnen. I tillegg ga Fjeld befolkningen informasjon om hvor bjørnen til enhver tid befant seg.

– Det er ikke mer enn rett og rimelig at vi får bjørnen, sier Fjeld.

– Gribber

Viigo Ree i Foreningen Våre Rovdyr synes det hele blir vel makabert.

– Dette blir som gråboise ved den gamle damens død, sier han. Han synes ingen av kommunene har gjort seg fortjent til å få liket.

DYR MISHANDLET TIL DØDE →

Dagbladlesernes
egen spalte

Red. GRETHE N. EYMORK

kort&godt

Adresse: Kort&Godt, Dagbladet, postboks 1184, 0107 Oslo

Tlf.: 22 31 06 00
Telefaks: 22 42 95 48

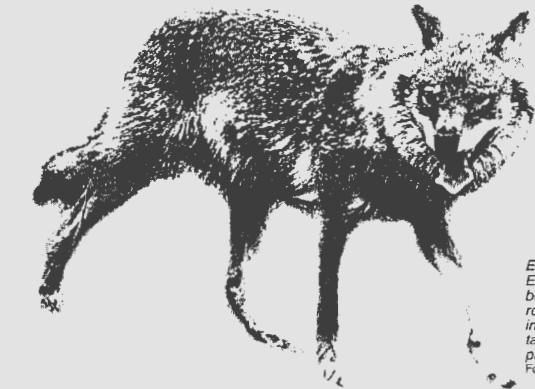
E-post: KortogGodt@dagbladet.no

Bare rovdyrhatere på landet?

A. Ingultsvann påstår at alle de som kjemper for rovdyra her i landet holder til i byene og på byråkraternes kontorer. Jeg har selv bodd i bygde-Norge i forskjellige deler av landet i over 25 år. Min erfaring er at svært mange ute i bygdene ønsker rovdyra velkommen tilbake.

Sauebøndene utgjør en liten prosentandel av den totale sylinderstillingen, selv i typiske konfliktområder mellom sau og rovdyr. I Lierne utgjør sauebøndene 5% av sylinderstillinga, i Lesja 6,8 %, i Dovre 2,8 % og i Stor Elvdal der den berømte ulvefamilien har slått seg til, bare 1,6 %. For landet som helhet utgjør sauebøndene 0,6 % av Norges befolkning.

Er det rett at et så lite mindretall nærmest skal forvalte den norske rovviltstammen? Her ute i bygden er det mange som er for-

ELSKET OG HATET:
Er det riktig at sauebøndene skal forvalte rovviltstammen, under innsenderen. Bildet er tatt i Kristiansand dyrepark.
Foto: ODDMUND LUNDE

bannet på sauebøndenes manglende vilje til å samarbeide for å redusere skadeforfanget. I Lierne ble forskere som jobbet med å finne fram til konfliktreuserende

tiltak, mobbet vekk fra bygda av sauebøndene. For mange rovdyrvenner ute i bygdene er det ikke lett å høre stemmen mot saueæringa. Mange har jo sauebønder

enten som naboer, venner eller slektninger. Saueæringa er nå i ferd med å sette hele landsbygda i vanry.

Terje Harcide
Dovre

Dagbladet 21. april 1998

MÅTTE DØ: Norges fremste kjønnsbarm måtte dø. Nå ser politiets eget etterforskningsorgan nærmere på bjørne-drapet.
Foto: AGDER-POSTEN

Svenske raser mot bjørnedrap

Ansvarlig for det Skandinaviske Bjørneprosjektet, svenske Robert Franzen, stiller seg hoderystende til norske myndigheters behandling av bjørn etter drapet på forskningsbamsen Läfto (4) i helga.

Av OTTAR JAKOBSEN
Politiets eget etterforskningsorgan, SEFO, er nå koblet inn i saken.
Dagbladet kunne lærdag fortelle at lensmannen av sikkerhetsgrunner tok livet av ungdombjørnen, en av Skandinaviens viktigste forskningsbjørner. Läfto fulgte sin barnsøms egen i Sverige og gikk inn i Norge på denne tida i fjor. Løter å ha krysset Sør-Norge endte Läfto opp i Fyresdal. Der tillot bjørnen etter sommeren og høsten.
Ifølge lokale bærere tok den livet av

fire sauer per dag.
Det gikk kontinuerlige rykter om at bjørneta skulle skytes i hemmelighet, men drapet uteble.
Tidligere i vår, i månedsskiftet mars-april, forlot Läfto Fyresdal og gikk inn i Aust-Agder, til Amli.
Sammen med den bjørneforsker Jon Swenson i den norske delen av prosjektet har Robert Franzen fulgt den opprinnelig i svenske ungdombjørnen da måned til måned.
Läfto hadde akkurat fått skiftet ut radiosenderen da den ble avvilt av vaktende lensmannsbetjent i Am-

li-traktene fredag kveld, angivelig fordi den truet folks sikkerhet i området mellom Amli og Tvedestrand.
Franzen finner politiets farevurdering nerkelig.
At Läfto skulle være farlig for folk, finner jeg, jeg helt urimelig. Den bjørnen truet nok ingen, sier han.
Det verste som kunne hende Läfto, var å gå inn i Norge. Vi vet at de fleste bjørner som vandrer langt ut på denne måten, blir skutt i vårt naboland. Det er trossig, sier han. Svenskenes bjørne- nestor kommer med denne oppfortrin-

gen til norske myndigheter:
- Nå må nordmennene bestemme seg for hvorvidt man skal ha bjørn eller ikke i Norge. Denne gangen hadde man en unik mulighet til å følge den unge ungdombjørnens vandringer og handlinger.
- Dette kan bare sige i Norge, sier han oppgitt.
Leder av SEFO i Aust-Agder, byrettsdommer Yngve Svendsen, sier han avventer en rapport fra fylkesmannens miljøvernavdeling om grunnlaget for avlivning.

SNILL BILSK: Señor Mosquito, en bittveren chihuahua-ras, var blant deltakerne i en årlig hundstevning for små, søte hunder i Ocala, USA sist tirsdag.
Foto: AP

HVEM FÅR LÄFTO? Hovedflyplassen på Gardermoen har kastet seg inn i kampen om den døde bjørnen Läfto. Også Agder Naturmuseum har bedt om å få bjørnen. Kommunene Åmli og Fyresdal ligger langt bak i køen. Foto: AGDERPOSTEN

Gardermoen kan få Läfto

Kommunene som hatet kjendisbjørnen Läfto mest, vil ikke bli prioritert når bjørnens siste hvilested skal avgjøres. Hovedflyplassen på Gardermoen ligger derimot svært godt an.

Av OTTAR JAKOBSEN

Liste over dem som ønsker å få eiendomsretten til Norges mest omtalte bjørn, er lang. Flere høyt serverte interessenter har midt i seg det siste døgnet.

Urlmelig

Førstekonservator Roar Solheim ved Agder Naturmuseum skrev mandag til Direktoratet for naturforvaltning, og gjorde krav på bjørnen. – Vi ønsker oss Läfto. Naturmuseet vil bevare den i forskningsammen-

heng. Vi har lenge hatt behov for en bjørn i vårt forskningsarbeid, noe vi nå har mistet. Direktoratet om, sier Solheim til Dagbladet.

Seksjoneder Terje Bø ved Direktoratet for naturforvaltning har Dagbladet forstått at kommunene Åmli og Fyresdal ikke kan regne med å bli prioritert i Läfto-saken.

– Läfto var en forskningsbjørn, og følger vi normal prosedyre, ligger selvsagt Naturmuseet i Agder, Kristiansand, godt

an, sier Bø. Men museet har fått en særdeles tung konkurranse i den endelige kampen om Läfto.

Hovedflyplassen

Hovedflyplassen på Gardermoen ønsker seg nå bamsen som hovedattraksjon.

– Dette er et interessant forslag, som vil bli vurdert, sier Bø til Dagbladet.

Dagbladet mottok i går en rekke henvendelser fra lesere som mener det vil være makabert å utnytte bjørnen i turist sammenheng, i særdeleshet

Dagbladet i går.

dersom en av kommunene som hatet bjørnen mest intenst skulle få den.

Dagbladet 25. april 1998

SKUTT: Bamsen Läfto etter etter at den ble skutt i Åmli sist helg. Foto: AGDERPOSTEN

Fylla felte Läfto

SKIEN (Dagbladet): Store ansamlinger av nysgjerrige folk, til dels berusede, var en hovedgrunn til at bjørnen Läfto mistet livet sist helg.

Av OTTAR JAKOBSEN

Dette går fram av viltforvalterens forklaring. Kort før Läfto ble skutt ved Hovde gård i Åmli kommune, var det ifølge viltforvalter Helge Lyngstads redegjørelse

vel 20 mennesker samlet for å begå bjørnen på nært hold. En full mann skapte en svært uoversiktlig situasjon da han kom ut av sitt hus med hunden løs, tett ved bamsen.

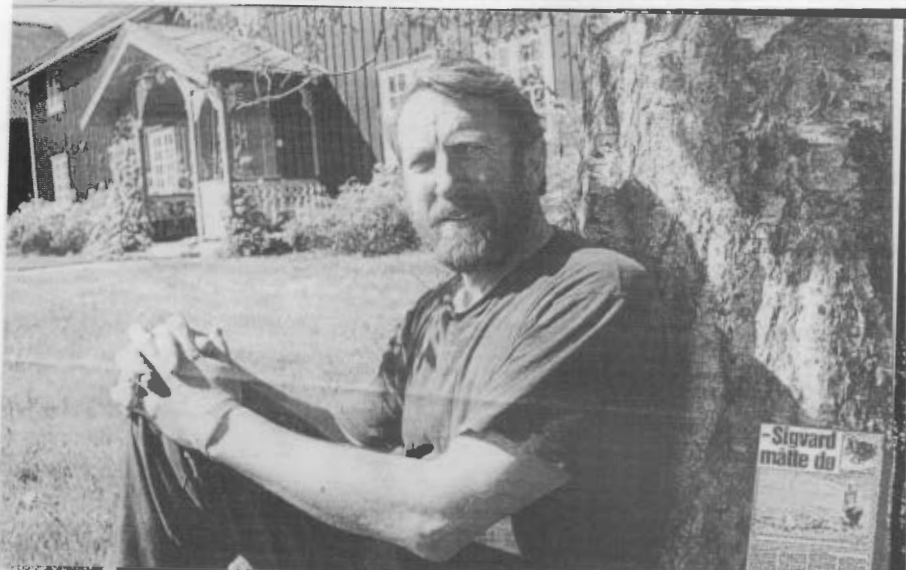
Politiet ropte mot den fulle mannen at han måtte komme seg unna. Ifølge viltforvalterens forklaring skal den berusede naboen ha svart som så:

– Jeg er vel for fæen ikke

redd for noen bjørn.

Hovedårsaken til at lensmannsbetjent Bjørnbakk så seg tvunget til å skyte bamsen kort tid seinere samme kveld var at bjørnen ikke viste tegn til å være redd folk.

Av viltforvalterens rapport går det fram at folkeansamlingen og den fulle mannen påvirket sakens tragiske utfall.

RASER: - Flere av mine bondenaboer kaster bokstavelig talt sauen til bjørnen for å få påskudd til å skyte uter, sier Storm Nilsen. HVILKJEN SOFJE...
Foto: ERLEND MALMO, Nordstava

Dagbladet i går

- Sett ham i fengsel

Snåsa-bonde ut mot bjørnedyrperen

Snåsa-bonden Johan Storm Nilsen ber påtalemyndigheten slå knallhardt ned på kollegaen og samfylkingen Martin Haugen som skjøt og drepte den radiomerkede bjørnen Sigvard natt til søndag.

Av OTTAR JAKOBSEN

- Dette er en miljøpolitisk tragedie. Spillet er nåye registrert. Jeg håper at Haugen tar, og det knallhardt, sier Storm Nilsen.

Planlagt

Han mener at han har klare indikasjoner på at nedskytingen av den radiomerkede forskningsbjørnen fra Sverige var nøye planlagt. Bjørnen hadde vært i Norge bare tre dager etter at den kom over grensa onsdag.

-Trolig har sauebonden Haugen og hans medhjelpere

brukt radiosender for å peke inn bjørnen, sier Storm Nilsen.

Storm Nilsen forteller at det nå pågår en ren krig mot rovdyr, og bjørn i særdeleshet, i Nord-Tromsdelag.

- I vårt område generelt og hva gjelder Haugen spesielt, er det snakk om selvforskyldte rovdyrskader. Vi har vært klar over utviklingen lenge og har hatt full anledning til å legge om driften.

Martin Haugen

Etter at kjerneområdet for bjørn i dette området endelig ble fastslått av Stortinget i 1979, er det en del bønder som har nektet å avfinne seg med situasjonen, sier Storm Nilsen. Han minner om alle dem som ikke tok imot tilbudet om å gå over til melkeproduksjon.

- Flere av mine bondenaboer kaster bokstavelig talt sauen til bjørnen for å få påskudd til å skyte dem. Hvis ikke myndighetene står

ned på dette bjørnedrapet, så er det fritt fram for å skyte ned fredet rovvilt i kjerneområdet, sier Storm Nilsen.

-Fengsel

Snåsa-bonden gjør det klart at ingen var truet av bjørnen, og legger til at det ikke engang er godkjent at bjørnen faktisk hadde gjort skade av et visst omfang.

- Han bør tas hardt, sier Storm Nilsen, og mener fengselsstraff er på sin plass.

- Dersom han gis en bot, blir det bare kronering i bygda, og han unngår dermed straff.

Dagbladet

BAKGRUNN

DREPT: Sigvard

DREPT: Låtho

Innerfor kjerneområdet for bjørn, deriblant Lærne og Snåsa, har det de siste par år vært en netto økning i antall sauebeiteinger. Noepp i dette landommet har bjørnebestanden slå merkbart antall.

«-Sigvard» er den andre radiomerkede bjørnen som skytes denne sesongen. I vår ble kjendebjørnen «Låtho» tatt av dagens lesmannen i Åmli. Politets eget etterforskningsorgan har ennå ikke ferdigbehandlet saken.

For kort tid siden ble det utsløtt fellegsgillaløse på en bjørn i Snåsa, uten at jakta førte fram. Tilsløsten er nå gått ut.

Adresseavisen

11. MAI 1998 UKE 20 NR. 106 MANDAG 232. ÅRGANG LØSSALG KR. 10

Fant hi med unger

Rovdyrkontakt Arne Jostein Devik i Sørli trodde nesten ikke sine egne øyne da han lørdag ettermiddag oppdaget et bjørnebarn med hi og tre unger i fjellet i Sørli. Dette er første gang at det kan dokumenteres at bjørn er født i Midt-Norge. I går satt de tre små bjørneunger og kikket

forskremt ut av hiet sitt mens viltforvalter Paul Harald Pedersen aksjonerte for å innlemme bjørnefamilien i forskningsprosjektet Bjørn i Nord-Trøndelag. Bjørnebarna fikk en bedøvelsespill i baken, og ble deretter målt og veld og utstyrt med radiosender. Side 3

FORSKREMT: De tre bjørneungerne satt forskremt i hiet sitt mens binna ble målt og veld og utstyrt med radiosender. Foto: ARNE JOSTEIN DEVIK

HJERTENUSER: Denne bjørneungen som var sammen med binna da den ble lagt i bakken av en bedøvelsespill i pår, viste seg å være en riktig hjerteknuser, og den fikk etter hvert et godt forhold til rovdyrkontakt Arne Jostein Devik fra Sørli. Foto: ASBJØRN LINDØY

SOVE NÅT: Den lille bjørnungen som fulgte binna da den truffet av bedøvelsespilen, forsto tydeligvis ingen ting da binna la seg ned for å sove midt ute på ei ås 1937.

Foto: Arne Jostein Devik

Bjørnemor bedøvet

ASBJØRN LINDMO
SØRLI: For første gang etter at bjørnen ble fredet i 1973, er det dokumentert bjørnunge i Midt-Norge. Lærdag ettermiddag oppdaget roviltkontakt Arne Jostein Devik i Sørlil ei bjørnubinne med hi og tre unger langt til fjells i Sørlil. I går ble binna bedøvet og utstyrt med radiosender.

Men bjørnubinna lykket i vel gjennom den løse våren i fjellteranget i Sørlil går morges, satte forsøksdyrveiter Finn Bertelsen inn

en velutrustet bedøvelsespill i bakparten på bjørnen. Dermed var binna og de tre ungene hennes innlemmet i forskningsprosjektet «Bjorn i Nord-Trøndelag».

Viltforvalter Paul Harald Pedersen i miljøvernvedlegg hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag reagerte raskt da han lærdag kveld fikk den oppsiktsvekkende takt. Arne Jostein Devik i Sørlil om at han hadde oppdaget ei bjørnubinne med hi og tre unger i grensetraktene mot Sverige samme ettermiddag.

Pedersen bestemte seg straks for å spore opp binna og ungene for å studere dem med radiosender, få målt og veid dem og tatt andre nødvendige prøver slik at den

kunne på inn i forskningsprosjektet «Bjorn i Nord-Trøndelag».

Helikopterjakt
 Allerede klokken 00.00 i går morges lot Pedersen i helikopter fra Steinkjer sammen med forsøksdyrveiter Finn Bertelsen i Norsk institutt for naturforskning (NINA), roviltkontakt Evert Bjørnes i Steinkjer og helikopterflyger Arnt Ring i Heli-Trans AS. I nærheten av hiet vartet Arne Jostein Devik som kjennetegn, og allerede klokken 08.24 satte Finn Bertelsen en bedøvelsespill fra dera i helikopteret. Etter to minutter i den rolig sammen med en av de tre ungene. Adresseavisen var med på akajonen for å inn-

lemmes Sørlilbinna i prosjektet Bjorn i Nord-Trøndelag. Det var en tydelig spent atmosfære om nord i helikopteret da vi flyt i luft og over det området der hiet og bjørnene var observert dagen før. Bjørnlaget er tross all luges enkel jobb, selv fra helikopter.

Under omst i et vatn og at li med ganske tørt grunnlag, og aller over i li, nesten opp mot snøfjellet, lå hiet under noen lave turvete grøner. To fikk raskt øye på to av bjørnunge som løp over sammen, men binna og den tredje ungen var ikke i se. Li tross for flere svete over områdene. Inari ble det i den tid tid oppdaget spor i den løse våren, og etter å ha fulgt sporene i om lag tre kilometer fra hiet, så vi

bjørnen og den ene ungen i fullt frispang oppover lia.

Bedøvet
 Bjørnen gjorde noe tverrvendiger mot helikopteret da vi nærmet oss, men la deretter på spang oppover i terrenget. Ring flyt helikopteret parallell med bjørnen, og med et velutrustet åsatt satte Finn Bertelsen bedøvelsespilen i bakparten på bjørnen. Etter to minutter lå den usvellig, og manuskript kunne gå ut og la den i søvne.

Samtidig sørget Arne Jostein Devik for å fange den lille bjørnunge. Den lå i god høydy, men ble roligere med en jalkke over ryggen. Den ble fraktet i helikopteret tilbake til området ved hiet sammen med

den berivaltse binna. I området nedenfor hiet ble ungen sluppet fri, og den løp straks opp til hiet der de andre to ungene hadde lagt seg til.

Grundig undersøkt
 Mens bjørnen var i søvne, ble den bebarig målt og veid, og det ble tatt forsøksprøver av blod og væv.

- Dette er en bjørn som ser ut til å være i rimelig godt hold, kunne forsøksdyrveiter Finn Bertelsen slå fast. Vekten stoppet på 106 kg, og totaltallet ble målt til 104 meter.

Akajonen var over klokken 06.48, og bjørnen ble plassert i det utendørs hiet der ungene ble målt og foretatt sammen.

Forskere følger binnas bevegelser

FIN BINNE: - Et riktig fra bjørnubinne, kunne forsøksdyrveiter Finn Bertelsen slå fast, etter at han sammen med viltforvalter Paul Harald Pedersen, helikopterflyger Arnt Ring og roviltkontakt Arne Jostein Devik hadde fått undersøkt bjørnen.

SØRLI: Bedøvelsen av binna i Sørlil er et ledd i forskningsprosjektet «Bjorn i Nord-Trøndelag». Direktoratet for naturforvaltning har gitt tillatelse til at tre binna kan bedøves og utstyres med radiosender i år.

Prosjektet ble startet i Sørlil og skal vare ut år 2006. Viltforvalter Paul Harald Pedersen i miljøvernvedlegg hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag sier at han ikke regner med at det vil bli så mange i radiomerket flere enn denne ene binna i år. Spør om å føde med å forsvinne, og det vil da bli vanskelig å spore flere bjørner.

Pedersen var i går svært glad for at det gikk glatt å bedøve binna i Sørlil, og han sier at det fra viltforvaltningsside er en stor begivenhet at det nå for første gang er fasett en bjørnubinne med hi og unger i Midt-Norge.

Bjørnubinna som ble bedøvet i går har fått navnet Sørlilbinna. Den er den sjette

bjørnen som bjørneprosjektet har utstyrt med radiosender. Oppnå en av de tidligere radiomerkede bjørnene er en binne med tre unger, men disse er født i i Sverige.

Prosjektet «Bjorn i Nord-Trøndelag» har som formål å skaffe generell kunnskap om bjørn i Nord-Trøndelag og tilgrensede områder i Sverige. Pedersen sier at det er ønskelig å få et bedre grunnlag for å bedømme størrelsen av bjørnbestanden, og samtidig er det viktig å få dokumentert bevegelsesmønstret hos bjørnene i grensetraktene mot Sverige. Dette er blant annet viktig i forhold til samarbeid og rolle i området. Meningen er å bruke opplysningsene fra prosjektet i videre forskningsarbeid mot rovdyrskader og i arbeidet med generell innsamling.

Bjørneprosjektet er et samarbeid mellom Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Miljøvernvedlegg og Norsk institutt for natur-

forskning (NINA). Bjørnene som er utstyrt med radiosender blir postet hver uke. Pellingene, datainnsamlingen og bearbeidningen av dataene gjøres av personell som er lønnet av Fylkesmannens miljøvernvedlegg.

Gjennom prosjektet lages det datafiler og kart for hver bjørn, og alle i prosjektgruppen får kopi hver til dag. Det er NINA som er ansvarlig for radiomerkingen av bjørner til prosjektet på norsk jord, mens bjørner på svensk jord merkes av personell i «Det skandinaviske bjørneprosjektet» (SBP). Alle innsamlede data inngår i datagrunnlaget for det «skandinaviske bjørneprosjektet».

Pedersen sier at det er viktig å analysere bjørnens bevegelser og arealbruk i forhold til samarbeidninger. Prosjektet skal også avdekke om resultatene fra et lignende prosjekt i Hedmark også gjelder i Nord-Trøndelag.

Årsmelding

(september 1997 - mai 1998)

Følgende personer har sittet i styret:

Leder: Morten Bilet, Ås

Sekretær: Yngve Kvebæk, Oslo

Kasserer: Stig Anderson, Grimstad

Styremedlemmer: Geir Sjøli, Skogbygda, Knut Eie, Oslo, Morten Ree, Løkken.

Varamedlemmer: Paul Granberg, Koppang, Ellen Arnesen, Frogner, Trond Aspelund, Enebakk, Tone Groeggen, Ås-NLH.

Forøvrig har disse medvirket i foreningens aktive arbeid:

Regionledere: Nord-Norge: Hans Gundersen, Ankenesstrand, Sørlandet: Stig Anderson, Grimstad, Midt-Norge: Morten Ree, Løkken

Medietalsmann: Viggo Ree, Røyse.

Redaktør: Rune Voie, Odda.

Foreningen har hatt to styremøter i perioden.

Tidsskriftet kom ut med tre utgaver i 1997, hvor av et var dobbelnummer. Stoffet har vært varierende og bra selvom mengden av stoff kunne ha vært større. Vår nye redaktør har laget et helhetlig blad grunnet bruk av databearbeiding av stoffet.

Arbeidsmengden i foreningen er stor. Mediene har vært fulle av rovdyrstoff og konflikten med husdyrholdet og jaktinteresser er større enn på lenge. Dette arbeidsåret har som mange tidligere år også vært preget av mye arbeid som "vaktbikkje" ovenfor forvaltningsmyndighetene samt demme opp for det værste trykket i mediene. Vår "nyutnevnte" medietalsmann har i så måte fungert meget bra. Det økende presset på rovdyrene og forvaltningen fra næringsorganisasjonene gjør at sakene vi arbeider med blir mer komplekse og omfattende. De nye gaupe- og jervnemdene kompliserer også arbeidet. Ut i fra de ressursene vi råder over føles det som vi har klart å gi en riktig motpol til de relativt få men aktive rovdymotstanderne, hvor flere kategorier har meldt sin interesse for saken, eksempelvis jakthundgrupper.

Mange av arbeidsoppgavene kommer derfor brått, og telefonmøter er en nærmest daglig-dags affære. Massemediene venter sjelden og ting skal skje fort. Dette krever at vi har en fri struktur i organisasjonen slik at flere kan gi kommentarer og innspill raskt, særlig da innenfor de forskjellige distrikter i landet hvor regionlederne også har fungert godt.

Besvarelser på forvaltningsbrev, høringsuttalelser, kommentarer til mediene, pressemeldinger, organisasjonsbrev, private brevsvar samt annet organisasjonsarbeid er noe av virksomheten.

Brev til:

- Riksadvokaten, om nødvergerettsprinsippet etter bjørnepåskyting i Engerdal.
- Riksadvokaten, felling av gaupe i medhol av politiinstruksen.
- DN, øremerkede midler til bestandsregistrering av ulv.
- Anmeldelse av av personer i forbindelse med et TV2 oppslag om ulovlig ulvejakt.
- Pressemelding om at to ordførere i Engedal ønsker å avlive ulv.
- Diverse Fylkesmenn, om dokumentasjon på bestanden av jerv.
- Direktoratet for naturforvaltning (DN), klage på vedtak i Sør-norske jervenemda.
- Fellesbrev med 8 miljøvernorganisasjoner til Miljøverndepartementet (MD) om jervejakt i Sør-Norge.
- DN, om den store kvoten på årets gaupejakt.
- Bernkonvensjonens sekretariat, orientering om den store gaupejaktkvoten.
- Egil Ulateig, spørsmål om opplysninger angående påstått ulvedrepte menneker i Norge.
- Gaupenemda i Hedmark, klage på vedtak.
- MD, høringsuttalelse, forslag til endring av viltloven om erstatning på bufè.
- Østerdal politidistrikt, anmeldelse for brudd på regelen for kvotejakt på gaupe i Hedmark.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, klage på fellingstillatelse på gaupe.
- Fylkesmennene i Oppland, Hedmark og Sør-Trøndelag, høringsuttalelse på justering av kjerneområder for jerv.
- DN, klage på vedtak i Hedmark rådgivende utvalg for rovviltforvaltning.
- Vestoppland politidistrikt, anmeldelse av ulovlig jakt på grevling.
- Leder av den sørnorske jervenemden, klage på manglende svar.

Disse brev illustrerer en del av arbeidsmengden i brevform hittill i 1998.

Foreningen er representert i rovviltutvalg i fire fylker.

Vi har vært hyppige gjester i de forskjellige mediene, fra TV- og radiodebatter til riks- og lokalaviser samt andre typer arrangementer.

For første gang har foreningen vært deltaker på en messe i helt egen regi. Dette skjedde på Villmarksmessen på Sjølyst som gikk av stabelen i april i år. Messen er i første rekke preget av jakt- og fiskeinteresser, og foreningen var den eneste rene naturvernorganisasjonen tilstede. Vi fikk mange hyggelige henvendelser, selv om det kom noen svært få negative også. Dette ble en ny erfaring for oss og vi fikk et klart inntrykk av at vi var en frekk og fin motpol til de andre interessene på messen.

Vi arrangerte en bjørnetur etter årsmøtet på høsten i 1997. Et 20-talls personer var med på turen som foregikk i grensetraktene i Trysil.

Langedrag. 23.05.98

Styret

ÅRSMØTE I FORENINGEN VÅRE ROVDYR

Langedrag 23. mai 1998

Referat

1. Godkjenning innkalling og sakliste

Foreningens leder beklaget den sene innkallingen. Ønske fra årsmøtet at dato og sted avgjøres og kunngjøres på et langt tidligere tidspunkt i Våre Rovdyr. Styret tar dette til etterretning. Innkalling og sakliste deretter godkjent.

2. Valg av referent/ordstyrer.

Referent: Sekretæren. Ordstyrer: Wemunn Aabø

3. Årsmelding

Foreningens leder leste opp årsmeldingen. Årsmeldingen godkjent.

4. Regnskap

Kasserer redegjorde for regnskapet. Godkjent. Årsmøtet var forhindret fra å behandle budsjettet idet sakspapirene var kommet bort. Årsmøtet erklærte imidlertid sin tillit til at styret ville håndtere budsjettet tilfredsstillende.

5. Kontingent 1999

Styrets forslag om uendrede beløp for de ulike kontingentsatser, samt introduksjon av bedriftsmedlemskap fra og med 1998 (kr 1000,-) vedtatt.

6. Valg

Valgkomitéens representanter ikke tilstede. Foreningens leder refererte innstillingen fra komitéen. Det forelå ingen andre forslag, og det fremkom ingen krav om skriftlig valg. Det nye styret med varamedlemmer ble dermed valgt ved akklamasjon. Revisor og valgkomité likeledes. Styrets sammensetning ble dermed som følger:

Morten Bilet (ikke på valg), Yngve Kvebæk (ikke på valg), Morten Ree (ikke på valg), Stig Anderson (gj.valg). Geir Sjøli (gj.valg), Trond Aspelund (opp fra varaplass)

Vara: Paul Granberg (gj.valg), Tone Groeggen (gj.valg), Ellen Arnesen (gj.valg), Arne Flor (ny)

Revisor: Eli Myhrvold

Jon Bekken takket av som representant i valgkomitéen. Komitéens nye sammensetning:

Asbjørn Lie (gj.valg. sekretær). Per Kristian Stokke (gj.valg), Knut Eie (ny)

6. Eventuelt

Ordstyrer Wemunn Aabø ønsket tillatelse fra årsmøtet til å legge fram til vote-ring en uttalelse i henhold til sitt fremlagte forslag. Godkjent.

Uttalelsen oppfordrer myndighetene til strengere reaksjoner overfor trusler om ulovlig felling av fredet rovvilt. Uttalelsen vedtatt med små modifikasjoner, samt med en formell mulighet for styret til å modifisere ytterligere dersom man skulle finne dette nødvendig. Uttalelsen sendes Justisdepartementet og pressen.

Wemunn Aabø foreslo deretter at styret utarbeider et rammeverk for en pris som skal utdeles på årsmøtet til person eller annet subjekt for positiv holdnings-skapning i synet på rovviltet i samfunnet. Forslaget vedtatt.

Foreningens leder gjennomgikk deretter mer utførlig tildragelsene på rovdyr-fronten og foreningens aktivitet siden forrige årsmøte.

Etter årsmøtet bidro den kjente svenske rovvilt- og springseksperter Erik Isakson med sine erfaringer i felten gjennom flere tiår. historiske betraktninger om utviklingen i ulveforekomsten i Skandinavia. samt sine ulveopplevelser i det finske og russiske Karelenområdet.

Oslo 7. juni 1998

Yngve Kvebæk

Årsmøtedeltakerne samlet i peisestuen på Langedrag. Foto: Morten Bilet

Justis- og politidepartementet
Akersg. 42

0158 Oslo

18. juni 1998

Uttalelse vedtatt av Foreningen Våre Rovdyrs årsmøte 1998:

POLITIET MÅ REAGERE NÅR FOLK TRUER MED Å SKYTE FREDETE ROVDYR

Til stadighet hører vi om folk som gjennom media truer med å skyte fredete rovdyr ulovlig. Ofte står disse personene fram med navn. Likevel er det sjelden vi hører at de får noen reaksjon fra politiet.

Forvaltningen av truede dyrearter er myndighetens ansvar. Ulovlig felling av fredet rovvilt er en alvorlig forbrytelse. Foreningen Våre Rovdyr ber derfor Justisdepartementet sørge for at politiet reagerer når enkeltpersoner kommer med slike trusler. Å la truslene gå upåaktet hen er uheldig, både fordi det er en reell fare for at vedkommende kan gjøre alvor av trusselen, og fordi det sender ut en farlig signaleffekt.

Hvilken reaksjon folk som truer med ulovlig felling av truede dyrearter bør få, må selvsagt være en avgjørelse for politiet. Men vi minner om at lovlidighet er en forutsetning for å få våpenlisens. En mulig reaksjonsform bør kunne være å inndra våpenlisensen for en kortere eller lengre periode. Det viktigste er imidlertid at myndighetene signaliserer at det ikke er akseptabelt å oppfordre til ulovlig jakt på fredete dyrearter.

Ulven var hovedtema i Erik Isaksons årsmøteforedrag. Dette individet var en Thorsons fastboende på Langedrag. Foto: Morten Bilet.

Foredragsholder Erik Isakson prøver å forklare Foreningens leder om hvordan fremtidens ulvesituasjonen blir i Skandinavia på en meget enkel skjematisk måte! Foredragsholderens gaver i forgrunn.

En av de unge gaupene på langedrag. Foto: Barbro Osmo

Etter et langt årsmøte, og et enda lenger foredrag var det godt å slappe av litt før sengetid. Foto: Rune Voie

Geir Sjøli sto for salg av diverse rovdyr-artikler før årsmøtet. Foto: Rune Voie

Lokalkontakter:

Øst-Finnmark

Hans Dransfeld
9930 Neiden
p 78 99 63 07

Vest-Finnmark

Tom Eirik Ness
Miljøvernkontoret
9520 Kautokeino
a 78 48 58 00
p 78 48 50 37

Nord-/Midt-Troms

Hans Prestbakmo
Trollbakken 6
9220 Moen
p/a 77 83 13 24

Sør-Troms

Ole Halvorsen
Straumen
9410 Borkenes
p 77 09 24 92

Hordaland

Rune Olav Vetås
Kolstibotn 54
5030 Landås
p 55 27 04 93

Rogaland

Svein Efteland
Toreskogvn. 35
4060 Kleppe
p 51 42 62 47
a 51 42 11 07

Vest-Agder

Eivind Mauland
4653 Hægeland
a 38 02 22 65

Aust-Agder

Arne Flor
Bergstien 18
4800 Arendal
p 37 03 16 95
mobil 94 29 86 26

Vestfold

Helge Schjerve
Evjuveien 3
3647 Hvittingfoss
p 32 76 82 74

Buskerud

Viggo Ree
Pamperudbakken
3530 Røyse
p 32 15 77 15
mobil 94 41 22 30
fax 32 15 78 22

Valdres

Svein Sørli
Vestringsbygda
2910 Aurdal
p 61 36 46 94

Land

Geir Høitomt
Rute 527
2870 Dokka
p 61 11 13 20

Ottadalen

Per Bådshaug
Boks 155
2686 Lom
p 61 21 14 18

Dovre/Rondane

Terje Hareide
Kongsvegen 28
2662 Dovre
p 61 24 00 55
mobil 94 83 24 70

Røros

Tom Johansen
Skjevdalen
7460 Røros
p 72 41 38 35

Nord-Østerdal

Hans J. Engan
2500 Tynset
p 62 48 04 40

Sør-Hedmark

Ole-J. Myhrvold
Hytebakkstien 9
2200 Kongsvinger
p 62 81 52 22

Aurskog/Høland

Svein Evensen
Lille Husebyvei 9
0379 Oslo
p/a 22 52 05 68

Haldensområdet

Johnny Eriksen
Frøyasvei 37
1782 Halden
p 69187110
mobil 94 31 65 99
a 69303200

Innhold

Leder: Bjørnulykke - <i>Morten Bilet</i>	side 56
Ulvebestanden i Sørøst-Norge - <i>Petter Wabakken, Ole Knut Steinset</i>	side 57
Kan vi stole på journalistene - <i>Viggo Ree</i>	side 64
Første fotodokumentasjon av stripedelfin i Norge - <i>V. Ree, M. Bilet</i>	side 75
Flere rovdyr må bøte med livet - <i>Statistisk Sentralbyrå</i>	side 78
Å lide - <i>Reidar Hoelstad</i>	side 79
Prest og rovdyr, <i>Klipp</i>	side 80
Biskopsvar - <i>Finn Wagle</i>	side 81
Betinget fellingstillatelse på Jerv, bjørn og ulv - <i>DN</i>	side 84
Blant sel, sjøfugl og andre dyr i det nordligste Norge - <i>Benjamin O. Ree</i>	side 93
Vilmarksmessa på Sjølyst - <i>Geir Sjøli</i>	side 97
Et møte på en villmarksmesse - <i>Viggo Ree</i>	side 100
Klipp	side 104
Årsmelding Våre Rovdyr	side 110
Årsmøte i Foreningen Våre Rovdyr	side 112

Returadresse: Foreningen Våre Rovdyr
Postboks 195
2151 Årnes